

Komisijos komunikatas**Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui Bendrijos gairės**

(Tekstas svarbus EEE)

(2009/C 235/04)

1. ĮVADAS

- Galimybė naudotis plačiajuosčiu ryšiu yra svarbiausias informacinių ir ryšių technologijų (IRT) plėtros, diegimo ir taikymo ūkyje ir visuomenės gyvenime veiksnys. Plačiajuostis ryšys yra svarbus strateginiu požiūriu, nes jis leidžia greičiau pritaikyti šias technologijas visų ekonomikos sektorių augimui ir inovacijoms juose skatinti, taip pat socialinei ir teritorinei sanglaudai didinti. Komisija aktyviai prisideda prie to, kad visi Europos piliečiai turėtų plačias galimybes naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, kaip nustatyta Lisabonos strategijoje ir paskesniuose komunikatuose ⁽¹⁾.
- 2008 m. lapkričio 26 d. Komisija patvirtino Europos ekonomikos atkūrimo planą (toliau – atkūrimo planas) ⁽²⁾, kaip Europos finansų ir ekonomikos krizės valdymo priemonę. Plačiajuosčio ryšio strategija – svarbi atkūrimo plano dalis ⁽³⁾. Pirmiausia šiuo planu siekiama paskatinti ES investicijas į nustatytus strateginius sektorius, pvz., plačiajuosčio ryšio, nes artimiausiu metu tai gali padėti sustiprinti ekonomiką, o vėliau – sukurti būtiniausias tvaraus ekonomikos augimo infrastruktūras.
- Komisija, rengdama atkūrimo planą ir siekdama užtikrinti, kad iki 2010 m. visi piliečiai galėtų naudotis sparčiuoju internetu, nusprendė skirti 1,02 mlrd. EUR Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP). Dalis šios sumos bus skirta plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai diegti kaimo vietovėse siekiant padėti kaimo vietovėms prisijungti prie interneto, sukurti naujas darbo vietas ir padėti įmonėms toliau augti ⁽⁴⁾. Be to, kai kurios valstybės narės jau paskelbė planus, kuriais remiamos investicijos ne tik į sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, skirtą kaimo ir nepakankamai aptarnaujamoms vietovėms, bet taip pat paspartinti labai sparčių naujos kartos prieigos tinklų (toliau – NKP) ⁽⁵⁾ diegimą dideliuose savo teritorijų plotuose, įskaitant miesto zonas ar zonas, kurias jau aptarnauja bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūros.
- Reikėtų prisiminti, kad dokumente „Valstybės pagalbos veiksmų planas – Mažesnė ir tikslingesnė valstybės pagalba: 2005–2009 m. valstybės pagalbos reformos programa“ ⁽⁶⁾ Komisija nurodė, jog tam tikromis aplinkybėmis valstybės pagalbos priemonės gali būti veiksmingos priemonės siekti bendrojo intereso tikslų. Teikiant valstybės pagalbą, galima išspręsti rinkos nepakankamumo problemą ir taip gerinti rinkos veikimą bei didinti konkurencingumą. Be to, kai rinkos duoda veiksmingų rezultatų, tačiau jie laikomi sanglaudos politikos požiūriu nepakankamais, valstybės pagalba gali būti naudojama labiau pageidaujamiems, teisingesniems rinkos rezultatams gauti. Pirmiausia tikslinga valstybės intervencija plačiajuosčio ryšio srityje gali padėti sumažinti „skaitmeninę atskirtį“ ⁽⁷⁾, dėl kurios tam tikros šalies vietovės arba tam tikri jos regionai, kuriuose teikiamos įperkamos ir konkurencingos plačiajuosčio ryšio paslaugos, atskiriamos nuo vietovių, kuriose tokios paslaugos neteikiamos.

⁽¹⁾ Pvz., žr. „i2010–Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“, COM(2005) 229 galutinis, 2005 m. birželio 1 d.; „El. Europa 2005 m.: informacinė visuomenė visiems“, COM(2002) 236 galutinis, „Atotrūkio įdiegiant plačiajuosčių ryšių mažinimas“, COM(2006) 129.

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Vadovų Tarybai, COM(2008) 800.

⁽³⁾ 2009 m. kovo 19–20 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybai pirmininkavusios valstybės narės išvados.

⁽⁴⁾ Žr. 2009 5 25 Reglamentą (EB) Nr. 473/2009, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai ir Reglamentą (EB) Nr. 1290/2005 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 144, 2009 6 9, p. 3).

⁽⁵⁾ Šiame dokumente NKP tinklai – tai laidinės prieigos tinklai, visiškai arba iš dalies sudaryti iš optinių elementų ir leidžiantys teikti plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas, kurių savybės geresnės (pvz., didesnis pralaidumas) už esamų varinių laidų tinklų savybes (žr. 60 išnašą).

⁽⁶⁾ COM(2005) 107 galutinis.

⁽⁷⁾ Per pastarąjį dešimtmetį informacinės ir ryšių technologijos (IRT) tapo prieinamos ir įperkamos plačiam visuomenei. Sąvoka „skaitmeninė atskirtis“ dažniausiai vartojama asmenų ir bendruomenių, kurios gali naudotis informacinėmis technologijomis, atotrūkiui nuo tų, kurie tokios galimybės neturi, apibrėžti. Nors tokią skaitmeninę atskirtį lemia keletas priežasčių, pagrindinė iš jų yra tinkamos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros nebuvimas. Vertinant regioniniu mastu, svarbus IRT prieigos ir taikymo veiksnys yra urbanizavimo lygis. Todėl interneto skverbtis rečiau gyvenamose Europos Sąjungos vietovėse yra gerokai mažesnė.

5. Kartu būtina užtikrinti, kad dėl valstybės pagalbos nebūtų nuslopintas rinkos dalyvių iniciatyvumas plačiajuosčio ryšio sektoriuje. Jei valstybės pagalba plačiajuosčiam ryšiui bus teikiama vietovėse, į kurias rinkos operatoriai ir šiaip norėtų investuoti arba jau investavo, tai galėtų turėti neigiamos įtakos investicijoms, kurias plačiajuosčio ryšio operatoriai jau padarė rinkos sąlygomis, ir gerokai sumažinti rinkos operatorių paskatas visų pirma investuoti į plačiajuosčių ryšių. Tokiais atvejais valstybės pagalba plačiajuosčiam ryšiui galėtų tapti neveiksminga tikslui pasiekti. Valstybės pagalbos kontrolės plačiajuosčio ryšio sektoriuje pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad taikant valstybės pagalbos priemones būtų pasiekta didesnė plačiajuosčio ryšio aprėptis ir skverbtis arba kad tai būtų užtikrinta greičiau, palyginti su tuo, kas būtų padaryta be pagalbos, ir užtikrinti, kad teigiamas pagalbos poveikis atsvertų neigiamą, susijusį su konkurencijos iškraipymu.
6. Reikėtų atminti, kad elektroninių ryšių reguliavimo sistema taip pat taikoma su plačiajuosčio ryšio prieiga susijusiems klausimams ⁽⁸⁾. Taigi, šiuo metu didmeninėms plačiajuosčio ryšio rinkoms visose valstybėse narėse taikomas *ex ante* reguliavimas. Šioje srityje Komisija ⁽⁹⁾ ir nacionalinės valdžios institucijos ⁽¹⁰⁾ jau ėmėsi įvairių iniciatyvų, kuriomis siekiama spręsti naujas NKP tinklų reguliavimo problemas, pirmiausia priegios klausimus.
7. Šiose gairėse apibendrinama Komisijos politika Sutartyje nustatytas valstybės pagalbos taisykles taikant priemonėms, kuriomis remiamas įprastų plačiajuosčio ryšio tinklų diegimas (2 skirsnis), ir nagrinėjami įvairūs klausimai, susiję su priemonių, kuriomis siekiama paskatinti ir paremti spartų NKP tinklų diegimą (3 skirsnis), vertinimu.
8. Komisija šiame komunikate nustatytas gaires taikys vertindama valstybės pagalbą plačiajuosčiam ryšiui ir taip užtikrins didesnę teisinį savo priimamų sprendimų tikrumą ir skaidrumą.

2. KOMISIJOS POLITIKA VALSTYBĖS PAGALBOS PLAČIAJUOSČIO RYŠIO PROJEKTAMS SRITYJE

2.1. Valstybės pagalbos taisyklių taikymas

9. Komisija labai palankiai vertina valstybės priemones, kuriomis kaimo ir nepakankamai aptarnaujamose vietovėse diegiamas plačiajuosčias ryšys, tačiau kritikuoja pagalbos priemones, taikomas vietovėse, kuriose jau sukurta plačiajuosčio ryšio infrastruktūra ir veikia konkurencija. Valstybės intervencija, kuria remiamas plačiajuosčio ryšio diegimas, atitinka valstybės pagalbos teikimo sąlygas, apibrėžtas 87 straipsnio 1 dalyje, o šios pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka Komisija iki šiol daugiausia vertindavo vadovaudamasi 87 straipsnio 3 dalimi. 2.2 ir 2.3 skirsniuose bendrais bruožais apibūdinama Komisijos valstybės pagalbos politika, susijusi su priemonėmis, kuriomis remiamas plačiajuosčio ryšio tinklų diegimas.

2.2. 87 straipsnio 1 dalis: pagalbos buvimas

10. EB steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. Vadinas, kad priemonė būtų laikoma valstybės pagalba, ji turi atitikti visas šias sąlygas:

- a) priemonė turi būti finansuojama iš valstybės išteklių;
- b) ją taikant, įmonėms turi būti suteikiamas ekonominis pranašumas;

⁽⁸⁾ Žr. 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 33), 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 21) ir 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) (OL L 108, 2002 4 24, p. 7).

⁽⁹⁾ Žr. Komisijos rekomendacijos „Dėl naujos kartos prieigos tinklų (NKP) reglamentuojamos prieigos“ projektą, pateiktą http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/library/public_consult/nga/dr_recomm_nga.pdf

⁽¹⁰⁾ Pvz., žr. Europos reguliuotojų grupės pareiškimą dėl NKP prieigos tobulinimo ERG (08) 68, pateiktą http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_08_68_statement_on_nga_development_081211.pdf; *Ofcom*, „Ypač spartaus plačiajuosčio ryšio užtikrinimas Jungtinėje Karalystėje. Investicijų ir konkurencijos skatinimas“, 2009 m. kovo 3 d. Taip pat žr. naujausius, 2009 m. sausio 15 d. Prancūzijoje priimtus teisės aktus, kuriais skatinamas šviesolaidžio tinklų diegimas: *Journal Officiel de la république française*, 16 janvier 2009.

- c) šis pranašumas turi būti išskirtinis ir iškraipyti konkurenciją arba kelti tokią grėsmę;
- d) priemonė turi daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.
11. Kaip matyti iš Komisijos sprendimų dėl valstybės pagalbos priėmimo plačiajuosčio ryšio srityje praktikos, viešoji parama plačiajuosčio ryšio projektams dažnai apima valstybės pagalbos, apibrėžtos Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, elementus ⁽¹¹⁾.
12. Pirma, taikant minėtas priemones, paprastai naudojami valstybės ištekliai (pavyzdžiui, kai valstybė remia plačiajuosčio ryšio projektus teikdama subsidijas, mokesčių lengvatas arba kitokias lengvatinio finansavimo sąlygas) ⁽¹²⁾.
13. Antra, kalbant apie paramą ūkinei veiklai, valstybės priemonės, kuriomis remiami plačiajuosčio ryšio diegimo projektai, paprastai būna susijusios su ūkinės veiklos vykdymu (pavyzdžiui, plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimu, naudojimu ir galimybių naudotis plačiajuosčio ryšio infrastruktūra užtikrinimu, įskaitant tranzitinio tinklo įrangą ir antžeminę įrangą, kaip antai, fiksuotas, antžeminis bevielis, palydovinis ryšys arba šių technologijų derinimas). Tačiau išimtiniais atvejais, kai tokiu būdu finansuojamas tinklas nenaudojamas komerciniais tikslais (pvz., tai tinklas, suteikiantis plačiajuosčio ryšio prieigą tik nekomercinių interneto svetainių veikimui užtikrinti, nekomercinėms paslaugoms teikti ir nekomercinei informacijai skelbti) ⁽¹³⁾, valstybei tokiu būtu įsikūsus įmonėms nebūtų teikiamas ekonominis pranašumas, todėl tokia priemonė nebūtų valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.
14. Trečia, kalbant apie tokio pranašumo suteikimą, pagalba paprastai tiesiogiai teikiama tinklo investuotojams ⁽¹⁴⁾, kurie dažniausiai pasirenkami rengiant viešą konkursą ⁽¹⁵⁾. Nors rengiant konkursą ir užtikrinama, kad pagalba neviršytų tam tikram projektui reikalingos minimalios sumos, konkurso laimėtojas, gavęs finansinę paramą, galėtų vykdyti komercinę veiklą tokiomis sąlygomis, kokių šiaip rinkoje nebūtų. Netiesioginiai pagalbos gavėjai gali būti trečiųjų šalių operatoriai, kuriems suteikiama didmeninė prieiga prie minėtu būdu sukurtos infrastruktūros, taip pat verslo klientai, kuriems suteikiama galimybė naudotis plačiajuosčiu ryšiu tokiomis sąlygomis, kurių nebūtų be valstybės intervencijos ⁽¹⁶⁾.
15. Ketvirta, kalbant apie atrankos kriterijus, valstybės priemonės, kuriomis remiami plačiajuosčio ryšio tinklai, yra atrankinio pobūdžio, nes jos skirtos įmonėms, vykdančioms veiklą tik tam tikruose regionuose arba tik tam tikruose bendros elektroninių ryšių paslaugų rinkos segmentuose. Be to, kalbant apie konkurencijos iškraipymą, valstybės intervencija siekiama taip pakeisti esamas rinkos sąlygas, kad naujomis sąlygomis kai kurios įmonės nuspręstų naudotis atrinktu, o ne esamų paslaugų teikėjų paslaugomis, kurios, kaip rinkos veikimu pagrįstas alternatyvus sprendimas, galbūt yra brangesnės ⁽¹⁷⁾. Todėl plačiajuosčio ryšio paslaugos atsiradimas apskritai arba mažesne kaina, nei būtų buvę be pagalbos, iškraipo konkurenciją. Be to, dėl valstybės paramos plačiajuosčiam ryšiui gali sumažėti pelningumas ir gali būti išstumtos rinkos dalyvių, kurie šiaip būtų linkę investuoti į pasirinktą vietovę arba į tam tikras jos dalis, investicijos.
16. Galiausiai, kadangi valstybės intervencija gali pakenkti kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, tokia pagalba taip pat turi poveikį prekybai, nes elektroninių ryšių paslaugų rinkos (įskaitant didmenines ir mažmenines plačiajuosčio ryšio rinkas) yra atviros operatorių ir paslaugų teikėjų konkurencijai ⁽¹⁸⁾.

⁽¹¹⁾ Visų Komisijos sprendimų, priimtų vadovaujantis valstybės pagalbos taisyklėmis, taikomomis plačiajuosčio ryšio srityje, sąrašas pateiktas čia: http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

⁽¹²⁾ Taip pat žr. 2.2.2 skirsnį, kuriame aptariamas rinkos ekonomikos investuotojo principo taikymas.

⁽¹³⁾ Žr. 2007 m. gegužės 30 d. Komisijos sprendimą byloje NN 24/07, *Prahos savivaldybės bevielis tinklas*, Čekija.

⁽¹⁴⁾ Sąvoka „investuotojai“ reiškia įmones arba elektroninių ryšių tinklų operatorius, investuojančius į plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimą ir diegimą.

⁽¹⁵⁾ Komisija yra tik vieną kartą patvirtinusi priemonę, kuri nebuvo atrinkta viešo konkurso būdu, tačiau pagal kurią buvo taikoma mokesčių lengvatų schema, skirta plačiajuosčio ryšio nepakankamai aptarnaujamose Vengrijos vietovėse diegimui remti; žr. Komisijos sprendimą Nr. 398/05 – Vengrija, *Mokesčio lengvata plačiajuosčio ryšio plėtojimui*.

⁽¹⁶⁾ Žr., pavyzdžiui, Komisijos sprendimą Nr. 570/07 – Vokietija, *Plačiajuostis ryšys Badeno-Viurtembergo kaimo vietovėse*; Sprendimą Nr. 157/06 – Jungtinė Karalystė, *Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas*; Sprendimą Nr. 262/06 – Italija, *Plačiajuostis ryšys Toskanos kaimo vietovėse*; Sprendimą Nr. 201/06 – Graikija, *Plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra nepakankamai aptarnaujamose vietovėse*; ir Sprendimą Nr. 131/05 – Jungtinė Karalystė, *FibreSpeed plačiajuosčio ryšio projektas Velse*. Vidaus vartotojai taip pat gauna naudos iš šių priemonių, tačiau jiems valstybės pagalbos taisyklės netaikomos, nes jie nėra įmonės ar ūkinės veiklos vykdytojai, kaip apibrėžta 87 straipsnio 1 dalyje.

⁽¹⁷⁾ Žr. Komisijos sprendimą Nr. 266/08 – Vokietija, *Plačiajuostis ryšys Bavarijos kaimo vietovėse*.

⁽¹⁸⁾ Žr. Komisijos sprendimą Nr. 237/08 – Vokietija, *Parama plačiajuosčiam ryšiui Žemutinėje Saksonijoje*.

2.2.1. Pagalbos nebuvimas: rinkos ekonomikos investuotojo principo taikymas

17. Jei valstybė remia plačiajuosčio ryšio diegimą, išgydama įmonės, kuri įgyvendins projektą, akcijų arba skirdama šiai įmonei kapitalo injekciją, iškyla būtinybė įvertinti, ar tokia investicija nėra valstybės pagalba. Sutarties 295 straipsnyje nustatyta, kad „ši Sutartis jokia būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą“. Pagal Europos Bendrijų Teisingumo Teismo (toliau – Teismas) praktiką, vadovaujantis vienodo požiūrio principu, darytina išvada, kad valstybės kapitalas, tiesiogiai arba netiesiogiai perleistas įmonei naudoti įprastas rinkos sąlygas atitinkančiomis sąlygomis, negali būti laikomas valstybės pagalba.
18. Jei valstybės investuotojo išigijamos akcijos arba jo atliekamos kapitalo injekcijos neteikia didelių vilčių gauti pelno (net ir tolimoje ateityje), tokia intervencija turi būti laikoma valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnyje, o jos suderinamumas su bendraja rinka turi būti vertinamas remiantis tik toje nuostatoje nustatytais kriterijais ⁽¹⁹⁾.
19. Privataus rinkos ekonomikos investuotojo į plačiajuosčio ryšio sektorių principo taikymą Komisija išnagrino Amsterdame sprendime ⁽²⁰⁾. Kaip pabrėžiama šiame sprendime, valstybės investicijos atitiktis rinkos sąlygoms turi būti nuodugnai ir išsamiai įrodyta nurodant, kad nemažai prisideda privatūs investuotojai arba kad parengtas patikimas verslo planas, kuriame nurodyta tinkama investicijų grąža. Jei projekte dalyvauja privatūs investuotojai, taikoma *sine qua non* sąlyga, kad su investicija susijusią komercinę riziką jie prisiimtų tokiais pačiomis sąlygomis, kaip ir valstybės investuotojas.

2.2.2. Pagalbos nebuvimas: kompensacija už viešąsias paslaugas ir Altmark kriterijai

20. Tam tikrais atvejais valstybės narės gali manyti, kad galimybės naudotis plačiajuosčio ryšio tinklu suteikimas turėtų būti laikomas bendros ekonominės svarbos paslauga (BESP), kaip apibrėžta Sutarties 86 straipsnio 2 dalyje ⁽²¹⁾.
21. Pagal Teismo praktiką, jei įvykdomos keturios pagrindinės sąlygos (dažniausiai vadinamos *Altmark* kriterijais), valstybės finansuojamam BESP teikimui Sutarties 87 straipsnio 1 dalis gali būti netaikoma ⁽²²⁾. Toliau pateikiamos minėtos keturios sąlygos: a) pagalbos gavėjui pagal valstybės taikomą BESP finansavimo priemonę turi būti oficialiai pavesta teikti BESP, aiškiai nustatant su tuo susijusias pareigas; b) kad pagalbą gaunančiai įmonei nebūtų suteiktas ekonominis pranašumas prieš įmones konkurentes, turi būti iš anksto nešališkai ir skaidriai nustatyti kompensacijos apskaičiavimo parametrai; c) kompensacija negali viršyti sumos, būtinos visoms BESP teikimo išlaidoms arba jų daliai padengti, atsižvelgiant į su tokių išpareigojimų vykdymu susijusias pajamas ir pagrįstą pelną, ir d) jei pagalbos gavėjas pasirinktas ne pagal viešųjų pirkimų procedūrą, teikiamos kompensacijos dydis turi būti nustatytas remiantis išlaidų, kurias tipinė gerai valdoma įmonė patirtų vykdydama tokius išpareigojimus, analize, atsižvelgiant į susijusias pajamas ir pagrįstą pelną.

⁽¹⁹⁾ Sprendimo C-303/88, *Italija prieš Komisiją*, 1991, Rink. p. I-1433, 20–22 punktai.

⁽²⁰⁾ 2007 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendimas byloje C 53/2006, *Citynet Amsterdam – investuojant į Amsterdamo miesto bendrijos stiklo pluošto prieigos tinklą (FTTH)*, OL L 247, 2008 9 16, p. 27. Byla susijusi su stiklo pluošto prieigos tinklu (angl. *Fibre-to-the-Home*, FTTH), t. y. plačiajuosčio ryšio prieigos tinklo, įrengimu 37 000 Amsterdame namų ūkių, jau aptarnaujamų keleto konkuruojančių plačiajuosčio ryšio tinklų. Amsterdame savivaldybė nusprendė investuoti į pasyviąją tinklo dalį kartu su dviem investuotojais ir penkiomis būsto bendrovėmis. Pasyviosios infrastruktūros savininkas ir valdytojas buvo atskira įmonė, kurios trečdalis akcijų priklausė Amsterdame savivaldybei, trečdalis – dviem kitiems privatiems investuotojams („ING Real Estate“ ir „Reggefiber“) ir trečdalis – būsto bendrovėms.

⁽²¹⁾ Pagal teismo praktiką įmonės, kurioms pavesta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, turi būti įpareigosotos tai daryti valdžios institucijos aktu. Taigi, pavedimas teikti viešąją arba bendros ekonominės svarbos paslaugą operatoriui gali būti duotas suteikiant viešųjų paslaugų koncesiją. r. Sprendimo sujungtose bylose T-204/97 ir T-270/97, *EPAC prieš Komisiją*, 2000, Rink. p. II-2267, 126 punktą ir Sprendimo byloje T-17/02, *Fred Olsen prieš Komisiją*, 2005, Rink. p. II-2031, 186, 188–189 punktus.

⁽²²⁾ Žr. Sprendimą byloje C-280/00, *Altmark Trans GmbH ir Regierungspräsidentium Magdeburg prieš Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 2003, Rink. p. I-7747 („Altmark“ sprendimas).

22. Dviejuose sprendimuose⁽²³⁾ dėl priemonių, kurių regioninės valdžios institucijos ėmėsi norėdamos suteikti (subsidijuojamą) viešosios paslaugos koncesiją⁽²⁴⁾ privatiems operatoriams, kad šie nepakankamai aptarnaujamos vietovėse įdiegtų bazinio plačiajuosčio ryšio tinklus, Komisija padarė išvadą, kad paramos schemos, apie kurias buvo pranešta, atitiko minėtuosius keturis kriterijus, nustatytus sprendime *Altmark* byloje, todėl šioms schemoms 87 straipsnio 1 dalis nebuvo taikoma⁽²⁵⁾. Visų pirma abiejose bylose konkurso laimėtojas pasirinktas pagal mažiausią prašomą pagalbos sumą, o suteiktos kompensacijos suma nustatyta remiantis iš anksto nustatytais ir skaidriais kriterijais. Be to, Komisija nerado įrodymų, kad kompensacija buvo per didelė arba kad esama tokios rizikos.
23. Kita vertus, Komisija nusprendė, kad BESP sąvoka ir paskesnis rėmimasis sprendimu *Altmark* byloje būtų nepriimtini, jei paslaugos teikėjui nebūtų duotas aiškus pavedimas arba jei jis būtų įpareigotas ne suteikti galimybę visiems nepakankamai aptarnaujamose vietose esantiems piliečiams ir įmonėms naudotis plačiajuosčiu ryšiu ir prijungti juos prie tinklo, o prijungti įmones⁽²⁶⁾.
24. Be to, pagal teismo praktiką, nors valstybės narės turi didelę laisvę nustatyti, ką jos laiko bendrosios ekonominės svarbos paslaugomis, Komisija gali ginčyti valstybės narės nustatytą šių paslaugų ar užduočių apibrėžtį, jei padaryta akivaizdi klaida⁽²⁷⁾. Kitaip tariant, nors valstybės narės turi kompetenciją ir savo nuožiūra gali nustatyti BESP teikimo pobūdį ir apimtį, tačiau tokia kompetencija yra ribota ir negali būti vykdoma savavališkai⁽²⁸⁾. Visų pirma, veikla turėtų pasižymėti ypatingomis savybėmis, palyginti su įprasta ūkine veikla, kad ją būtų galima laikyti BESP⁽²⁹⁾. Šiuo požiūriu Komisija laikosi nuomonės, kad tose vietovėse, kuriose privatūs investuotojai jau yra investavę į plačiajuosčio ryšio tinklų infrastruktūrą (arba toliau plečia savo tinklo infrastruktūrą) ir jau teikia konkurencingas plačiajuosčio ryšio paslaugas, užtikrindami deramą plačiajuosčio ryšio aprėptį, panašios konkurencingos ir valstybės finansuojamos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimas neturėtų būti laikomas BESP, kaip apibrėžta Sutarties 86 straipsnyje⁽³⁰⁾. Tačiau, kai galima įrodyti, kad privatūs investuotojai gali
- ⁽²³⁾ Žr. Komisijos sprendimą N 381/04 – Prancūzija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques* ir Komisijos sprendimą N 382/04 – Prancūzija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*.
- ⁽²⁴⁾ Nors šiose gairėse daroma nuoroda į viešosios paslaugos koncesiją, tačiau sutartinės priemonės, pasirinktos pavesti teikti viešąją paslaugą ar BESP, forma gali skirtis valstybėse narėse. Tačiau pasirinkus priemonę turėtų būti aiškus bent jau tikslus viešosios paslaugos teikimo išpareigojimų pobūdis, apimtis ir trukmė ir nustatytos susijusios įmonės bei sąnaudos, kurias patirs susijusi įmonė.
- ⁽²⁵⁾ Pirmiausia Komisija, atsižvelgdama į tai, kad valstybėms narėms suteikta plati laisvė apibrėžti BESP, abiejuose minėtuose sprendimuose pripažino, kad, atsižvelgiant į tai, jog visur esama plačiajuosčio ryšio infrastruktūra galėtų naudotis visi kiti tinklo paslaugų teikėjai, būtų išspręsta rinkos nepakankamumo problema ir visiems susijusių regionų vartotojams būtų sudarytos geresnės ryšio galimybės, susijusi valstybė narė nepadarė akivaizdžios klaidos nusprendusi, kad tokia paslauga atitinka BESP sąvoką.
- ⁽²⁶⁾ Žr. Komisijos sprendimą N 284/05 – Airija, *Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: Metropolitan Area Networks (MANs), II ir III etapai* (23, 37–40 punktai). Šioje byloje Komisija nusprendė, kad parama, skirta didmiesčių teritorijų tinklams (angl. *Metropolitan Area Networks (MANs)*) diegti ir naudoti įvairiuose Airijos miestuose, nebuvo kompensacija už BESP, nes priemonė, apie kurią pranešta, labiau buvo panaši į privačiojo ir viešojo sektorių partnerystę, o ne į pavedimą teikti BESP ir jo vykdymą. Taip pat žr. Sprendimą N 890/06 – *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit*, Prancūzija. Šioje byloje Komisija nurodė, kad priemonė, apie kurią pranešta, susijusi su parama plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimui tik verslo parkams ir viešojo sektoriaus organizacijoms, esančioms tam tikroje Tulūzos dalyje, išskyrus gyvenamąjį rajoną. Be to, projektas buvo skirtas tik tam tikrai regiono daliai. Todėl Komisija nusprendė, kad tai nebuvo BESP, nes priemonė, apie kurią pranešta, buvo siekiama tenkinti ne piliečių, o verslo sektoriaus poreikius.
- ⁽²⁷⁾ Žr. Sprendimo T-289/03, *Bupa ir kiti prieš Komisiją*, 2008, Rink. p. II-000, 165 punktą ir Sprendimo T-106/95, *FFSA ir kiti prieš Komisiją*, 1997, Rink. p. II-229, 99 punktą. Taip pat r. Komisijos komunikato „Europos bendros svarbos paslaugos“ 14 skirsnį (OL C 17, 2001 1 19, p. 4).
- ⁽²⁸⁾ Žr. Sprendimo T-442/03, *SIC prieš Komisiją*, 2008, Rink. p. II-000, 195 punktą, minėto Sprendimo T-289/03 166 punktą ir minėto Sprendimo T-17/02 216 punktą. Komisijos komunikato „Europos bendros svarbos paslaugos“ 22 punkte teigiama, kad „valstybių narių laisvė apibrėžti [bendros ekonominės svarbos paslaugas] reiškia, kad valstybės narės, pirmiausia remiantis konkrečiais veiklos aspektais, yra atsakingos už, jų manymu, [tokių] paslaugų nustatymą. Šis apibrėžimas gali būti kontroliuojamas tikrai tikrinant, ar nėra akivaizdžių klaidų.“
- ⁽²⁹⁾ Tai reiškia, kad valdžios institucijos, siekdamos bendros svarbos tikslo, negali vien tik siekti vystyti tam tikrą ūkinę veiklą ar 87 straipsnio 3 dalies c punkte numatytą ūkinę veiklą. Žr. sprendimo N 381/04 – Prancūzija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, 53 punktą ir Komisijos sprendimą N 382/04 – Prancūzija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*.
- ⁽³⁰⁾ Šiomis aplinkybėmis tinklai, į kuriuos atsižvelgiama vertinant BESP poreikį, visada turėtų turėti panašią struktūrą, visų pirma bazinio plačiajuosčio ryšio arba NKP tinklai.

nesugebėti artimiausioje ateityje⁽³¹⁾ visiems gyventojams ar naudotojams užtikrinti tinkamą plačiajuosčio ryšio aprėptį ir dėl to didelė gyventojų dalis gali neturėti ryšio, įmonei, kuriai pavesta teikti BESP, gali būti suteikta viešųjų paslaugų kompensacija, jei tenkinamos 25–29 punktuose nustatytos sąlygos. Preliminariai reikėtų pabrėžti, kad minėtuose punktuose išdėstytos sąlygos yra grįstos plačiajuosčio ryšio sektoriaus ypatumais ir atspindi iki šiol Komisijos šioje srityje sukauptą patirtį. Taigi, šiuose punktuose nustatytos sąlygos (nors ir ne išsamios) parodo Komisijos požiūrį kiekvienu atskiru atveju vertinant, ar atitinkama veikla gali būti laikoma BESP ir ar tam skirtas valstybinis finansavimas atitinka Sutartyje nustatytas valstybės pagalbos taisykles.

25. Kalbant apie BESP užduoties apimtį apibrėžimą siekiant užtikrinti plataus masto plačiajuosčio ryšio įdiegimą, valstybės narės turi aprašyti priežastis, dėl kurių, jų manymu, atitinkama paslauga dėl jos ypatingo pobūdžio turėtų būti laikoma BESP ir išskirta iš kitos ūkinės veiklos⁽³²⁾. Jos taip pat turi užtikrinti, kad BESP užduotis tenkintų tam tikrus minimalius visoms BESP užduotims taikomus bendrus kriterijus ir įrodyti, kad tie kriterijai konkrečiu atveju iš tikrųjų tenkinami.
26. Šie kriterijai, be kita ko, yra a) valdžios institucijos aktas, kuriuo atitinkamiems operatoriams pavedama BESP užduotis, ir b) universalus ir privalomas tos užduoties pobūdis⁽³³⁾. Taigi, vertindamos, ar dėl BESP apibrėžimo plačiajuosčio ryšio diegimui neatsiranda akivaizdžios vertinimo klaidos, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad plačiajuosčio ryšio infrastruktūra, kurią ketinama diegti, užtikrintų visuotinių ryšių visiems tam tikros vietovės vartotojams – ir gyventojams, ir verslo klientams. Be to, BESP užduoties privalomasis pobūdis reiškia, kad tinklo, kurį ketinama diegti, teikėjas negalės savo nuožiūra ir (arba) diskriminuojamai atsakyti teikti prieigą prie infrastruktūros (pavyzdžiui, dėl to, kad tam tikroje vietoje gali būti komerciškai nepelninga suteikti galimybę naudotis paslaugomis).
27. Atsižvelgiant į konkurencijos lygį, pasiektą nuo tada, kai liberalizuotas Bendrijos elektroninių ryšių sektorius, ypač į šiandien mažmeninėje plačiajuosčio ryšio rinkoje esančią konkurenciją, valstybės lėšomis finansuojamo tinklo diegimas atsižvelgiant į BESP turėtų būti prieinamas visiems suinteresuotiems operatoriams. Taigi, plačiajuosčio ryšio diegimo priskyrimas BESP užduočiai turėtų būti grįstas pasyvios, neutralios⁽³⁴⁾ ir atviros prieigos infrastruktūros teikimu. Tokie tinklai turėtų užtikrinti, kad prieiga naudotis norintys subjektai galėtų prie tinklo prisijungti visais galimais būdais ir būtų užtikrinta veiksminga mažmeninės rinkos konkurencija, o galutiniai vartotojai gautų konkurencingas ir įperkamas paslaugas⁽³⁵⁾. Todėl BESP užduotis turėtų apimti tik visuotinių ryšių užtikrinančio plačiajuosčio ryšio
-
- ⁽³¹⁾ Terminas „artimiausioje ateityje“ reiškia trejų metų laikotarpį. Atsižvelgiant į tai, privatus investuotojai savo investicijų planais turėtų užtikrinti, kad per trejų metų laikotarpį būtų padaryta nemaža pažanga bent aprėpties srityje ir kad planuojamos investicijos būtų užbaigtos vėliau per pagrįstą laiką (priklausomai nuo kiekvienos vietovės ir kiekvieno projekto ypatumų).
- ⁽³²⁾ Jei tokių priežasčių nėra, Komisija negalėtų atlikti net nedidelės apimtys peržiūros, remdamasi pirmąja *Altmark* sąlyga ir EB sutarties 86 straipsnio 2 dalimis dėl valstybės narės akivaizdžios klaidos buvimo, atsižvelgiant į jos veiksmų laisvę, Sprendimo T-289/03, *BUPA ir kiti prieš Komisiją*, 2008 m., Rink. II-0000, 172 punktą.
- ⁽³³⁾ Pagal teismo praktiką, susijusią su 86 straipsnio 2 dalimi, valstybė narė turi nurodyti priežastis, dėl kurių mano, kad atitinkama paslauga dėl jos ypatingo pobūdžio turėtų būti laikoma BESP ir išskirta iš kitos ūkinės veiklos. Jei tokių priežasčių nėra, Komisija negalėtų atlikti net nedidelės apimtys peržiūros, remdamasi pirmąja *Altmark* sąlyga ir EB sutarties 86 straipsnio 2 dalimis dėl valstybės narės akivaizdžios klaidos buvimo, atsižvelgiant į jos veiksmų laisvę, Sprendimo T-289/03, *BUPA ir kiti prieš Komisiją*, 2008 m., Rink. II-0000, 172 punktą.
- ⁽³⁴⁾ Tinklas turėtų būti technologiniu požiūriu neutralus, kad prieiga pasinaudoti norintys subjektai galėtų naudoti bet kokias technologijas paslaugoms galutiniams vartotojams teikti. Nors toks reikalavimas gali būti taikomas ribotai ADSL tinklo infrastruktūros diegimui, tačiau to paties nebūtų galima pasakyti apie šviesolaidžio tinklą NKP, kurio operatoriai gali naudoti įvairias pluoštines technologijas, kad teiktų paslaugas galutiniams vartotojams (pvz., iš taško ir tašką arba G-PON).
- ⁽³⁵⁾ Pavyzdžiui, ADSL tinklas turėtų užtikrinti duomenų srautą ir visišką atsiejimą, o šviesolaidžio NKP tinklas turėtų bent jau užtikrinti prieigą prie optinių kabelių skaidulų, duomenų srauto ir, jei diegiamas FTTC tinklas – atsietą prieigą prie smulkesnės linijos.

diegimą ir susijusių didmeninės prieigos paslaugų teikimą, ir neturėtų apimti mažmeninių ryšio paslaugų⁽³⁶⁾. Kai BEP užduoties vykdytojas kartu yra ir vertikalčiai integruotas plačiajuosčio ryšio operatorius, reikėtų imtis tinkamų apsaugos priemonių siekiant išvengti bet kokio interesų konflikto, pernelyg didelės diskriminacijos ir bet kokių kitų paslėptų netiesioginių pranašumų⁽³⁷⁾.

28. Atsižvelgiant į tai, kad elektroninių ryšių rinka yra visiškai liberalizuota, galima teigti, kad BEP plačiajuosčio ryšio diegimui negali būti grįsta išskirtinių ar specialių teisių BEP teikėjui suteikimu pagal 86 straipsnio 1 dalį.
29. Laikydamosis užduoties užtikrinti visuotinę aprėptį BEP teikėjas gali turėti įdiegti tinklo infrastruktūrą ne tik nepelningose vietovėse, bet ir pelningose vietovėse, t. y. ten, kur kiti operatoriai galbūt jau yra įdiegę savo tinklo infrastruktūrą arba planuoja tai padaryti artimiausioje ateityje. Tačiau, atsižvelgiant į plačiajuosčio ryšio sektoriaus ypatumus, tokiu atveju suteikta kompensacija turėtų padengti tik infrastruktūros diegimo nepelningose vietovėse išlaidas⁽³⁸⁾. Jei BEP plačiajuosčio ryšio diegimui nėra grįsta viešosios infrastruktūros diegimu, reikėtų nustatyti tinkamus peržiūros ir lėšų susigrąžinimo mechanizmus, siekiant išvengti, kad BEP teikėjas neįgautų pernelyg didelio pranašumo, išlaikydamas valstybinėmis lėšomis finansuoto tinklo nuosavybę pasibaigus BEP koncesijai. Galiausiai, kompensacija už BEP turėtų iš esmės būti skiriama surengus viešą, skaidrų ir nediskriminuojamą konkursą, kuriame visi operatoriai kandidatai turėtų skaidriai apibrėžti pelningas ir nepelningas vietas, apskaičiuoti planuojamas pajamas ir prašyti tokios kompensacijos, kuri, jų manymu, yra būtina, ir taip išvengti kompensacijos permokos pavojaus. Tokiomis sąlygomis surengtu konkursu turėtų būti užtikrinta, kad būtų laikomasi *Altmark* byloje nustatytos ketvirtosios sąlygos (žr. 21 punktą).
30. Kai netenkinami keturi *Altmark* byloje nustatyti kriterijai ir jei tenkinami bendrieji Sutarties 87 straipsnio 1 dalies taikymo kriterijai, kompensacija už viešąją paslaugą plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai diegti bus laikoma valstybės pagalba ir jai bus taikomi Sutarties 73, 86, 87 ir 88 straipsniai. Tokiu atveju valstybės pagalba kompensacijos už viešąją paslaugą forma, suteikta tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas (žr. 25–29 punktus), galėtų būti laikoma suderinama su bendrąją rinka ir jai galėtų būti netaikomi pranešimo reikalavimai, išdėstyti Sutarties 88 straipsnio 3 dalyje, jei laikomasi 2005 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendime dėl EB sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas⁽³⁹⁾, nustatytų reikalavimų.

2.3. Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas pagal 87 straipsnio 3 dalį

31. Komisijai nustačius, kad priemonė, apie kurią pranešta, yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, iki šiol suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas buvo atliekamas tiesiogiai vadovaujantis 87 straipsnio 3 dalies c punktu⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁶⁾ Šis apribojimas grįstas tuo, kad, įdiegus visuotinį ryšį teikiantį plačiajuosčio ryšio tinklą, paprastai užtenka rinkos jėgų, kad visiems vartotojams ryšio paslaugos būtų teikiamos konkurencinga kaina.

⁽³⁷⁾ Tokios priemonės visų pirma gali būti reikalavimas atskirti sąskaitas, taip pat nuo vertikalčiai integruoto operatoriaus struktūriškai ir teisiškai atskiro subjekto sukūrimas. Toks subjektas turėtų išskirtinę atsakomybę laikytis jam paskirtos BEP užduoties reikalavimų ir ją vykdyti.

⁽³⁸⁾ Valstybės narės, atsižvelgdamos į kiekvieno atvejo ypatumus, turi pačios nustatyti tinkamus metodus, kad užtikrintų, kad suteikta kompensacija būtų skirta tik BEP užduoties vykdymo nepelningose vietovėse išlaidoms padengti. Pavyzdžiui, suteikta kompensacija galėtų būti grįsta įplaukų iš komercinio infrastruktūros naudojimo pelningose vietovėse ir įplaukų iš komercinio infrastruktūros naudojimo nepelningose vietovėse palyginimu. Bet koks pelno perviršis, tai yra pelnas, didesnis už vidutinę pramonės grąžą iš kapitalo, skirto atitinkamai plačiajuosčio ryšio infrastruktūrai diegti, galėtų būti skirtas BEP finansuoti nepelningose vietovėse, o likusioji dalis galėtų būti padengta iš suteiktos finansinės kompensacijos.

⁽³⁹⁾ OL L 312, 2005 11 29, p. 67. Taip pat žr. Bendrijos bendrąsias nuostatas dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma, OL C 297, 2005 11 29, p. 4.

⁽⁴⁰⁾ Reikėtų prisiminti, kad pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punktą „pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti“ taip pat gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

32. Vietovės, kuriose įgyvendinamas valstybės pagalbos plačiajuosčiam ryšiui projektas, kartu gali būti ir remiamos vietovės, kaip apibrėžta 87 straipsnio 3 dalies a ir c punktuose ir regioninės pagalbos gairėse⁽⁴¹⁾. Šiuo atveju pagalba plačiajuosčiam ryšiui taip pat gali atitikti regioninės pagalbos gairėse apibrėžtos pagalbos pradinėms investicijoms reikalavimus. Tačiau daugeliu Komisijos iki šiol nagrinėtų atvejų priemonės, apie kurias pranešta, buvo skirtos ir kitoms vietovėms, kurios nebuvo „remiamos“, todėl Komisija negalėjo atlikti vertinimo pagal regioninės pagalbos gaires⁽⁴²⁾.
33. Jei priemonei taikomos regioninės pagalbos gairės ir jei ši priemonė taikoma norint suteikti individualią *ad hoc* pagalbą vienai įmonei arba pagalbą tik tam tikrai vienai veiklos sričiai, valstybės narės privalo įrodyti, kad laikomasi regioninės pagalbos gairėse nustatytų sąlygų. Pirmiausia susijusiu projektu turi būti prisidedama prie nuoseklios regiono plėtros strategijos ir, atsižvelgiant į projekto pobūdį ir mastą, neturi būti pernelyg iškraipoma konkurencija.
- 2.3.1. *Pusiausvyros tyrimas ir jo taikymas pagalbai plačiajuosčio ryšio tinklui diegti*
34. Vertindama, ar valstybės pagalbos priemonė gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka, Komisija lygina teigiamą valstybės pagalbos poveikį siekiant bendros svarbos tikslo ir galimą neigiamą šalutinį poveikį, pvz., prekybos ir konkurencijos iškraipymą.
35. Atliekdama šį pusiausvyros tyrimą, Komisija vertins šiuos dalykus:
- a) ar pagalbos priemone siekiama aiškiai apibrėžto bendros svarbos tikslo, t. y. ar siūloma pagalba siekiama išspręsti rinkos nepakankamumo problemą arba pasiekti kitą tikslą?⁽⁴³⁾
 - b) Ar pagalba yra tinkamai suplanuota, kad būtų pasiektas bendros svarbos tikslas? Pirmiausia:
 - i) Ar valstybės pagalba yra tinkama politikos priemonė, t. y. ar nėra kitų, geresnių, priemonių?
 - ii) Ar valstybės pagalba yra skatinamojo pobūdžio, t. y. ar dėl šios pagalbos keičiasi įmonių elgesys?
 - iii) Ar pagalbos priemonė proporcinga, t. y. ar toks pat elgesio pokytis atsirastų dėl mažesnės pagalbos?
 - c) Ar konkurencijos iškraipymai ir poveikis prekybai gana nedideli, kad bendra pusiausvyra būtų teigiama?
36. Atskiri plačiajuosčio ryšio srityje atliekamo pusiausvyros tyrimo etapai išsamiau išdėstyti 2.3.2 ir 2.3.3 skirsniuose.
- 2.3.2. *Priemonės tikslas*
37. Kaip nurodyta įvade, plačiai paplitusi ir įperkama plačiajuosčio ryšio prieiga yra svarbi strateginiu požiūriu, nes ji leidžia greičiau pritaikyti šias technologijas visų ekonomikos sektorių augimui ir inovacijoms juose skatinti, taip pat socialinei ir teritorinei sanglaudai didinti.
38. Dėl plačiajuosčio ryšio paslaugų ekonominių ypatumų rinkoje ne visada užtikrinamas pakankamas pelnas, kad į šias paslaugas būtų verta investuoti. Atsižvelgiant į ekonominius gyventojų tankio ypatumus, plačiajuosčio ryšio tinklus paprastai pelningiau diegti ten, kur galima paklausa yra didesnė ir labiau koncentruota, t. y. tankiau gyvenamose vietose. Kadangi investuojant patiriamos didelės fiksuotos išlaidos, mažėjant gyventojui tankiui, labai didėja vienetinė kaina. Todėl plačiajuosčio ryšio tinklai paprastai būna pelningi tik tam tikroje gyvenamos vietovės dalyje. Be to, kai kuriose vietovėse diegti tinklą gali būti pelninga tik vienam paslaugų teikėjui, o ne dviem ar daugiau.

⁽⁴¹⁾ 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos gairės, OL C 54, 2006 3 4, p. 13–45.

⁽⁴²⁾ Be to, nors tam tikrais atvejais pagalba buvo teikiama tik „remiamoms vietovėms“ ir kartu galėjo būti laikoma pagalba pradinėms investicijoms, kaip apibrėžta minėtose gairėse, pagalbos dydis neretai galėjo viršyti leidžiamą viršutinę regioninės pagalbos tokioms vietovėms ribą.

⁽⁴³⁾ Pvz., žr. Komisijos sprendimus N 508/08 – Jungtinė Karalystė, *Plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimas atokiose Šiaurės Airijos vietovėse*, N 201/06 – Graikija, *Plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra nepakankamai aptarnaujamose vietovėse* ir N 118/06 – Latvija, *Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtra kaimo vietovėse*.

39. Jei rinkoje neužtikrinama pakankama plačiajuosčio ryšio aprėptis arba prieigos sąlygos nepakankamai geros, gali būti naudinga teikti valstybės pagalbą. Pirmiausia valstybės pagalba plačiajuosčio ryšio sektoriui gali išspręsti rinkos nepakankamumo problemą, t. y. padėti tada, kai pavieniai rinkos investuotojai neinvestuoja, nors tai ir būtų veiksminga platesniu ekonominiu požiūriu, pvz., dėl teigiamo šalutinio poveikio. Be to, valstybės pagalbą plačiajuosčiam ryšiui galima vertinti kaip teisingumo užtikrinimo priemonę, t. y. kaip būdą visiems visuomenės nariams sudaryti geresnes sąlygas naudotis svarbiausiomis ryšio priemonėmis ir dalyvauti visuomeniniame gyvenime, turėti išraiškos laisvę ir taip padidinti socialinę bei teritorinę sanglaudą.
40. Vertinant pagal plačiajuosčio ryšio prieigos lygį, naudinga iš pradžių išskirti pagrindines vietas, kurioms gali būti teikiama pagalba, grupes. Komisija nuolatos išskirdavo vietas, kuriose nėra plačiajuosčio ryšio infrastruktūros arba kuriose artimiausioje ateityje tokia infrastruktūra veikiausiai nebus sukurta („baltosios“ sritys), vietas, kuriose veikia tik vienas plačiajuosčio ryšio tinklo operatorius („pilkosios“ sritys), ir vietas, kuriose veikia ne mažiau kaip du plačiajuosčio ryšio tinklo operatoriai („juodosios“ sritys) ⁽⁴⁴⁾.

2.3.2.1. „Baltosios“ sritys: teritorinės sanglaudos ir ekonominės plėtros tikslų rėmimas

41. Politiniu požiūriu Komisija visada buvo tos nuomonės, kad parama plačiajuosčio ryšio tinklams diegti kaimo ir nepakankamai aptarnaujamose vietovėse atitinka dabartines Bendrijos politikos kryptis, nes teikiant šią paramą skatinama teritorinė socialinė ir ekonominė sanglauda ir sprendžiamos rinkos nepakankamumo problemos. Beveik visuose šioje srityje priimtuose sprendimuose Komisija pabrėžė, kad plačiajuosčio ryšio tinklai paprastai būna pelningi tik tam tikroje gyvenamosios vietovės dalyje, todėl valstybės pagalba būtina visiškai aprėpti užtikrinti.
42. Komisija tam pritaria teikdama finansinę paramą plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti vietovėse, kuriose tokio ryšio paslaugos neteikiamos ir artimiausioje ateityje privatūs investuotojai neketina diegti tokios infrastruktūros. Valstybės narės siekia tikrosios sanglaudos ir ekonomikos plėtros tikslų, taigi jų intervencija veikiausiai atitinka bendrąjį interesą ⁽⁴⁵⁾. Terminas „artimiausioje ateityje“ reiškia trejų metų laikotarpį. Atsižvelgiant į tai, privatūs investuotojai savo investicijų planais turėtų užtikrinti, kad per trejų metų laikotarpį būtų padaryta nemaža pažanga bent aprėpties srityje, ir kad planuojamos investicijos būtų užbaigtos vėliau per pagrįstą laiką (priklausomai nuo kiekvieno projekto ir kiekvienos vietovės ypatumų). Valdžios institucijos gali reikalauti pateikti verslo planą kartu su išsamiu diegimo laikotarpio planu ir tinkamo finansavimo įrodymais arba bet kokiais kitokiais įrodymais, iš kurių būtų matyti, kad privačių tinklo operatorių planuojamos investicijos yra patikimos ir tikėtinos.

2.3.2.2. „Juodosios“ sritys: valstybės intervencija nereikalinga

43. Jei tam tikroje geografinėje zonoje veikia bent du plačiajuosčio ryšio tinklo paslaugų teikėjai ir plačiajuosčio ryšio paslaugos teikiamos konkurencinėmis sąlygomis (įrenginiais grįsta konkurencija), rinkos nepakankamumo problemos nėra. Todėl yra labai mažai erdvių valstybės intervencijai, kuria būtų siekiama suteikti papildomos naudos. Dėl valstybės paramos papildomo plačiajuosčio ryšio tinklo kūrimui finansuoti iš esmės būtų nederamai iškraipyta konkurencija ir išstumti privatūs investuotojai. Todėl, jei nebus aiškiai įrodyta rinkos nepakankamumo problema, Komisija neigiamai vertins priemones, kuriomis finansuojamas papildomas plačiajuosčio ryšio infrastruktūros diegimas „juodojoje“ srityje ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴⁴⁾ Pvz., žr. Komisijos sprendimą N 201/06 – Graikija, *Plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra nepakankamai aptarnaujamose vietovėse*.

⁽⁴⁵⁾ Pvz., žr. Komisijos sprendimą N 118/06 – Latvija, *Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtra kaimo vietovėse*.

⁽⁴⁶⁾ Žr. 2006 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimą dėl priemonės Nr. C 35/05 (ex N 59/05), kurią Nyderlandai ketina taikyti Apingedame diegiant plačiajuosčio ryšio tinklą, OL L 86, 2007 3 27, p. 1. Šis atvejis susijęs su pasyviojo tinklo (t. y. kanalų ir šviesolaidžio), kuris priklausytų savivaldybei, diegimu; aktyvioji dalis (t. y. tinklo valdymas ir naudojimas) paskelbus konkursą būtų perduota privataus sektoriaus didmeniniam operatoriui, kuris turėtų teikti didmeninės prieigos paslaugas kitiems pasaulio teikėjams. Savo sprendime Komisija nurodė, kad Nyderlandų plačiajuosčio ryšio rinka yra sparčiai besiplečianti rinka, kurioje veikiantys elektroninio ryšio paslaugų teikėjai, įskaitant kabelinių tinklų operatorius ir interneto paslaugų teikėjus, ir be valstybės pagalbos buvo pradėję diegti labai didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio paslaugas. Ši Apingedame susiklosčiusi padėtis nesiskyrė nuo padėties likusioje Nyderlandų plačiajuosčio ryšio rinkos dalyje. Ir vietinis fiksuotojo ryšio operatorius, ir kabelinių tinklų operatorius Apingedame jau siūlė trijų paslaugų (telefonijos, plačiajuosčio ryšio ir skaitmeninės ir (arba) analoginės televizijos) paketą, abu operatoriai turėjo techninių galimybių toliau didinti savo tinklų pralaidumą.

2.3.2.3. „Pilkosios“ sritys: būtina atlikti išsamesnį vertinimą

44. Tai, kad tam tikroje vietovėje yra tinklo operatorius, nebūtinai reiškia, kad nėra rinkos nepakankamumo arba sanglaudos problemų. Tai, kad paslaugas teikia monopolinė įmonė, gali turėti neigiamos įtakos paslaugos kokybei arba kainai, už kurią gyventojams teikiamos paslaugos. Kita vertus, vietovėse, kuriose veikia tik vienas plačiajuosčio ryšio tinklo operatorius, subsidijomis, kuriomis remiamas kito tinklo kūrimas, dažnai gali būti iškraipoma rinkos dinamika. Todėl valstybės paramą plačiajuosčio ryšio tinklams diegti „pilkosiose“ srityse būtina išanalizuoti išsamiau ir atlikti kruopštų suderinamumo su bendrąja rinka vertinimą.
45. Gali būti, kad vietovėje, į kurią nukreipiama valstybės intervencija, tinklo operatorius jau yra, tačiau tam tikros vartotojų grupės vis tiek gali būti nepakankamai aptarnaujamos, nes vartotojams neteikiamos kai kurios jų prašomos plačiajuosčio ryšio paslaugos arba, kai nėra reguliuojamų didmeninės prieigos tarifų, šių paslaugų kainos pernelyg didelės, palyginti su paslaugų, teikiamų konkurencingesnėse šalies vietovėse arba regionuose, kainomis⁽⁴⁷⁾. Be to, jei mažai tikėtina, kad trečiosios šalys kurs naują infrastruktūrą, tokios infrastruktūros finansavimas galėtų būti tinkama priemonė. Taip būtų išspręsta infrastruktūrų konkurencijos trūkumo problema ir sumažėtų problemų, kylančių dėl *de facto* monopolinės remiamo operatoriaus padėties⁽⁴⁸⁾. Tačiau galimybės šiomis aplinkybėmis teikti pagalbą priklauso nuo įvairių sąlygų, kurias susijusi valstybė narė turėtų įvykdyti.
46. Taigi Komisija tam tikromis aplinkybėmis gali paskelbti, kad pasirinktomis vietovėms skirtos valstybės pagalbos priemonės yra suderinamos su bendrąja rinka, jei šiose vietovėse plačiajuosčio ryšio infrastruktūra *de facto* vis dar yra monopolinė ir jei i) neteikiama įperkamu arba reikiamu paslaugų, kuriomis būtų tenkinami gyventojų arba verslo klientų poreikiai ir ii) nėra mažiau iškraipančių rinką priemonių (įskaitant *ex ante* reguliavimą) tiems patiems tikslams pasiekti. Kad nustatyti, ar laikomasi šių sąlygų, Komisija pirmiausia vertins:
- a) ar bendros rinkos sąlygos nėra tinkamos, ir šiuo tikslu, be kita ko, nagrinės esamą plačiajuosčio ryšio kainų lygį, galutiniams vartotojams (gyventojams ir verslo klientams) teikiamų paslaugų pobūdį ir šių paslaugų teikimo sąlygas;
 - b) jei nėra nacionalinės reguliavimo institucijos nustatyto *ex ante* reguliavimo, ar trečiosioms šalims nesiūloma veiksminga tinklo prieiga arba ar prieigos sąlygos netrukdo veiksmingai konkuruoti;
 - c) ar bendros patekimo į rinką kliūtys nekliudo ateiti kitiems potencialiems elektroninių ryšių operatoriams;
 - d) ar šių problemų nebuvo negalima išspręsti priemonėmis ar taisomaisiais veiksmais, kuriuos kompetentinga nacionalinė reguliavimo arba konkurencijos institucija taiko esamam tinklo paslaugų teikėjui.

2.3.3. Priemonės struktūra ir poreikis mažinti konkurencijos iškraipymą

47. Jei manoma, kad plačiajuosčio ryšio aprėptis nepakankama, gali prireikti valstybės intervencijos. Pirmiausia būtina atsakyti į klausimą, ar valstybės pagalba yra tinkama politikos priemonė problemai išspręsti, ar nėra kitų, geresnių, priemonių.

⁽⁴⁷⁾ Kaip minėta 6 punkte, reikėtų atminti, kad šiuo metu visose ES šalyse prieigai prie plačiajuosčio ryšio taikomas *ex ante* reguliavimas.

⁽⁴⁸⁾ Sprendime N 131/05 – Jungtinė Karalystė, *FibreSpeed plačiajuosčio ryšio projektas Velse*, Komisija turėjo įvertinti, ar Velse valdžios institucijų finansinė parama, suteikta atviram, nuo operatorių nepriklausančiam šviesolaidžio tinklui, jungiančiam 14 verslo parkų, kurti, vis tiek gali būti suderinama su bendrąja rinka, nors pasirinktas vietovės jau aptarnauja vietinis tinklo operatorius, suteikiantis galimybę reguliuojamomis kainomis nuomotis linijas. Komisija nustatė, kad vietinio operatoriaus nustatytos kainos buvo labai didelės ir mažosioms bei vidutinėms įmonėms beveik neįperkamos. Verslo parkai, kuriems buvo skirtas šis projektas, negalėjo naudotis simetrinėmis ADSL paslaugomis didesne nei 2 Mbps sparta, nes buvo pernelyg toli nuo vietinio operatoriaus telefono stočių. Be to, vietinis operatorius trečiosioms šalims neleido naudotis savo kanalais ir nenaudojamomis optinių kabelių skaidulomis. Todėl to, kad pasirinktoje vietovėje jau buvo vietinis operatorius, nepakako, kad mažosioms ir vidutinėms įmonėms būtų teikiamos įperkamos sparčiojo interneto paslaugos. Be to, negalima buvo tikėtis, kad trečiosios šalys sukurs alternatyvią infrastruktūrą, kuria susijusiems verslo parkams būtų teikiamos sparčiojo interneto paslaugos. Taip pat žr. Komisijos sprendimus N 890/06 – Prancūzija, *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* ir N 284/05 – Airija, *Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: Metropolitan Area Networks (MANs), II ir III etapai*.

48. Šiuo klausimu Komisija ankstesniuose sprendimuose nurodė, kad nors *ex ante* reguliavimas daugeliu atvejų padėjo įdiegti plačiajuosčių ryšių miesto ir tankiau gyvenamosiose vietovėse, šio būdo gali nepakakti sąlygomis teikti plačiajuosčio ryšio paslaugas, ypač vietovėse, kurioms būdingas mažas investicijų pelningumas, sudaryti ⁽⁴⁹⁾.
49. Be to, plačiajuosčio ryšio trūkumo problema ne visada išsprendžiama plačiajuosčio ryšio paklausos skatinimo priemonėmis (pvz., taikant lengvatas galutiniams vartotojams), nors šios priemonės gali turėti teigiamą poveikį plačiajuosčio ryšio skverbčiai ir turėtų būti skatinamos kaip alternatyvios arba papildomos priemonės kartu su kitomis viešosiomis priemonėmis ⁽⁵⁰⁾. Taigi tokiais atvejais gali nelikti jokios kitos galimybės, kaip tik valstybės lėšomis išspręsti plačiajuosčio ryšio trūkumo problemą.
50. Vertinant priemonės skatinamąjį pobūdį, būtina patikrinti, ar susijusi investicija į plačiajuosčio ryšio tinklą negalėtų būti atliekama per tą pat laiką ir be valstybės pagalbos.
51. Komisija, vertindama „baltosiose“ arba „pilkosiose“ srityse taikomų priemonių, apie kurias pranešta, proporcingumą, nurodė keletą būtinųjų sąlygų, kuriomis siekiama kaip galima labiau sumažinti susijusių valstybės pagalbą ir galimą konkurencijos iškraipymą. Jei būtų nesilaikoma a–h punktuose nurodytų sąlygų, reikėtų atlikti nuodugnų vertinimą ⁽⁵¹⁾, o jį atlikus veikiausiai būtų padaryta neigiamas išvada dėl pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka.
- a) *Išsamus kartografavimas ir aprėpties analizė.* Valstybės narės turėtų aiškiai nurodyti, kurioms geografinėms vietovėms bus taikoma svarstoma paramos priemonė. Kartu atliktamos atitinkamos vietovės konkurencinių sąlygų ir struktūros analizė ir konsultuodamosi su visomis suinteresuotosiomis šalimis, kurioms susijusi priemonė turi įtakos, valstybės narės mažina konkurencijos su esamais paslaugų teikėjais ir su tais, kurie jau turi parengę investicinius planus artimiausiai ateičiai, iškraipymą ir suteikia šiems investuotojams galimybę planuoti savo veiklą ⁽⁵²⁾. Todėl išsamus kartografavimas ir visapusiškos konsultacijos ne tik užtikrina didelį skaidrumą, bet taip pat labai padeda nustatyti „baltąsias“, „pilkąsias“ ir „juodąsias“ sritis ⁽⁵³⁾.
- b) *Atviras konkursas.* Rengiant atvirus konkursus, visiems investuotojams, pageidaujantiems teikti subsidijuojamo projekto įgyvendinimo pasiūlymus, užtikrinamas skaidrumas. Būtina atviro konkurso sąlyga – vienodo nediskriminacinio požiūrio į visus pasiūlymo teikėjus taikymas. Atviras konkursas – tai būdas, leidžiantis kiek įmanoma labiau sumažinti galimą susijusių valstybės pagalbos naudą ir kartu sušvelninti atrankinį priemonės pobūdį, kadangi pasirinktinai pagalbos gavėjas iš anksto nėra žinomas ⁽⁵⁴⁾.
- c) *Ekonominiu požiūriu pranašiausias pasiūlymas.* Rengiant atvirą konkursą, siekiant sumažinti teiktinos pagalbos sumą taikant panašius arba vienodus kokybės reikalavimus, pasiūlymo teikėjas, prašantis mažiausios pagalbos sumos, iš esmės turėtų gauti daugiau pirmenybės balų, skiriamų atliekant bendrą jo pasiūlymo įvertinimą ⁽⁵⁵⁾. Tokiu būdu valstybė narė gali sumažinti savo našta, skirdama iš tiesų rinkai būtiną pagalbos sumą, ir taip sumažinti informacijos asimetriją, kuri dažniausiai būna naudinga privatiems investuotojams.

⁽⁴⁹⁾ Pz., žr. Komisijos sprendimus N 473/07 – Italija, *Plačiajuostis ryšys, skirtas Alto Adige*, N 570/07 – Vokietija, *Plačiajuostis ryšys Badeno-Viurtembergo kaimo vietovėse*, N 131/05 – Jungtinė Karalystė, *FibreSpeed plačiajuosčio ryšio projektas Velse*, N 284/2005 – Airija, *Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: Metropolitan Area Networks (MANs), II ir III etapai*, N 118/06 – Latvija, *Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtra kaimo vietovėse*, ir N 157/06 – Jungtinė Karalystė, *Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas*.

⁽⁵⁰⁾ Pz., žr. Komisijos sprendimus N 222/2006 – Italija, *Pagalba skaitmeninei atskirčiai Sardinijoje šalinti*, N 398/2005 – Vengrija, *Mokesčio lengvata plačiajuosčio ryšio plėtojimui*, ir N 264/2006 – Italija, *Plačiajuostis ryšys Toskanos kaimo vietovėse*.

⁽⁵¹⁾ Paprastai pagal 88 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą.

⁽⁵²⁾ Tuo atveju, jei galima įrodyti, kad esami operatoriai viešajai valdžios institucijai nesuteikė svarbios informacijos privalomam kartografavimui atlikti, tokios institucijos turės kliautis bet kokia turima informacija.

⁽⁵³⁾ Pz., žr. sprendimus Nr. 201/2006 – Graikija, *Plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra nepakankamai aptarnaujamose vietovėse*, Nr. 264/2006 – Italija, *Plačiajuostis ryšys Toskanos kaimo vietovėse*, Nr. 475/2007 – Airija, *Nacionalinė plačiajuosčio ryšio schema (NPRS)* ir Nr. 115/2008 – Vokietija, *Plačiajuostis ryšys Vokietijos kaimo vietovėse*.

⁽⁵⁴⁾ Pz., žr. Komisijos sprendimus N 508/08 – Jungtinė Karalystė, *Plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimas atokiose Šiaurės Airijos vietovėse*, N 475/07 – Airija, *Nacionalinė plačiajuosčio ryšio schema (NPRS)*, ir N 157/06 – Jungtinė Karalystė, *Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas*.

⁽⁵⁵⁾ Siekdama nustatyti ekonominiu požiūriu pranašiausią pasiūlymą, susitariančioji institucija turėtų iš anksto nurodyti santykinį koeficientą, kurį skirs už kiekvieną pasirinktą (kokybinį) kriterijų.

- d) *Technologinis neutralumas*. Atsižvelgdamos į tai, kad plačiajuosčio ryšio paslaugas galima teikti naudojant tinklo infrastruktūras, pagrįstas laidinėmis (xDSL, kabelinio), bevielėmis (Wi-Fi, WiMAX), palydovinėmis ir judriosiomis technologijomis, valstybės narės neturėtų remti kurios nors vienos technologijos arba tinklo platformos, jei negali to objektyviai pagrįsti⁽⁵⁶⁾. Pasiūlymų teikėjams turėtų būti suteikta teisė siūlyti teikti reikiamas plačiajuosčio ryšio paslaugas taikant arba derinant tokias technologijas, kokios, jų nuomone, yra tinkamiausios.
- e) *Esamos infrastruktūros naudojimas*. Jei įmanoma, valstybės narės turėtų skatinti pasiūlymų teikėjus naudotis esama infrastruktūra, kad būtų išvengta nereikalingo išlaidaus išteklių dubliavimo. Mėginant sumažinti ekonominį poveikį esamiems tinklo operatoriams, šiems turi būti suteikta galimybė leisti naudoti savo infrastruktūrą projektui, apie kurį pranešta, įgyvendinti. Tačiau ši sąlyga neturėtų būti naudinga tik esamiems vietos operatoriams, ypač jei trečiosios šalys neturi galimybės naudotis šia infrastruktūra ar ištekliais, kurie būtini, kad jos galėtų konkuruoti su vietos operatoriumi. Be to, jei tai „pilkosios“ sritys ir jei įrodoma, kad priklausomybė nuo vietos operatoriaus yra vienas iš problemos aspektų, gali reikėti sudaryti sąlygas didesnei įrenginiais grįstai konkurencijai.
- f) *Didmeninė prieiga*. Trečiųjų šalių įgaliojimas veiksmingai naudotis didmenine subsidijuojamos infrastruktūros prieiga yra būtina sudedamoji kiekvienos valstybės priemonės, kuria finansuojamas naujos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimas, dalis. Pirmiausia trečiųjų šalių operatoriai, turėdami didmeninę prieigą, gali konkuruoti su pasirinktu pasiūlymo teikėju (kai toks jau yra mažmeninėje rinkoje) ir taip didinti pasirinkimo galimybes ir konkurenciją vietovėse, kuriose taikoma priemonė, kartu išvengiant regioninių paslaugų monopolijų atsiradimo. Veiksminga didmeninė subsidijuojamos infrastruktūros prieiga turėtų būti siūloma bent septyneriems metams. Ši sąlyga taikoma neatsižvelgiant į ankstesnę rinkos analizę, apibrėžtą pagrindų direktyvos 7 straipsnyje⁽⁵⁷⁾. Tačiau, jei praėjus 7 metams, nacionalinė reguliavimo institucija pagal taikomą reguliavimo sistemą nustato, kad atitinkamas infrastruktūros operatorius konkrečioje rinkoje turi didelę įtaką⁽⁵⁸⁾, atitinkamai reikėtų pratęsti įsipareigojimą dėl prieigos.
- g) *Kainų palyginimas*. Norint užtikrinti veiksmingą didmeninę prieigą ir kaip galima labiau sumažinti galimybę iškraipyti konkurenciją, labai svarbu neleisti pernelyg plačiai taikyti didmeninių kainų arba priešingai – pasirinktam pasiūlymo teikėjui neleisti taikyti grobuoniškos kainodaros ar reikalauti mokėti kuo didesnę kainą. Didmeninės prieigos kainos turėtų būti nustatomos pagal vidutines skelbiamas (reguliuojamas) didmenines kainas, vyraujančias kitose panašiose, konkurencingesnėse šalies arba Bendrijos vietovėse, arba, jei tokių skelbiamų kainų nėra, pagal atitinkamų rinkų ir paslaugų kainas, jau nustatytas arba patvirtintas nacionalinės reguliavimo institucijos. Todėl, kai *ex ante* reguliavimas jau taikomas (pvz., „pilkojoje srityje“), prieigos prie subsidijuojamos infrastruktūros didmeninės kainos neturėtų būti mažesnės, nei nacionalinės reguliavimo institucijos toje pačioje vietovėje nustatytos prieigos kainos. Kainų palyginimas yra svarbi apsaugos priemonė, nes leidžia valstybėms narėms iš anksto nenustatyti tikslų mažmeninių arba didmeninių prieigos kainų ir užtikrinti, kad suteikta pagalba būtų naudojama rinkos sąlygoms, panašioms į vyraujančias kitose konkurencingose plačiajuosčio ryšio rinkose, sukurti. Palyginimo kriterijai turėtų būti aiškiai nurodyti konkurso dokumentuose.

⁽⁵⁶⁾ Komisija tik vieną kartą pritarė, kad tam tikras technologinis sprendimas taikomas pagrįstai: žr. Komisijos sprendimą N 222/06 – Italija, *Pagalba skaitmeninei atskirčiai Sardinijoje šalinti*. Šiuo atveju Komisija laikėsi nuomonės, kad, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes, t. y. į „regiono topografinius ypatumus, į tai, kad nėra kabelinių tinklų, ir į tai, kad reikia kaip galima labiau padidinti pagalbos naudą, taikoma ASDL technologija yra tinkama projekto tikslams užtikrinti“, kaip teigiama 45 punkte.

⁽⁵⁷⁾ Be to, valstybėms narėms pasirinkus valdymo modelį, pagal kurį subsidijuojama plačiajuosčio ryšio infrastruktūra trečiosioms šalims teikia tik didmeninės prieigos paslaugas, bet neteikia mažmeninių paslaugų, galimybė iškraipyti konkurenciją dar labiau sumažėja, nes toks tinklų valdymo modelis leidžia išvengti galimų sudėtingų problemų, susijusių su grobuoniškais kainomis ir paslėptais diskriminavimo suteikiant prieigą būdais.

⁽⁵⁸⁾ Šiomis aplinkybėmis nacionalinė reguliavimo institucija turėtų atsižvelgti į tai, kad galbūt nuolatos yra konkrečios sąlygos, kurių pagrindu visų pirma ir buvo suteikta pagalba atitinkamos infrastruktūros operatoriumi.

h) *Lėšų susigrąžinimo mechanizmai siekiant išvengti kompensacijos permokos.* Kad pasirinktam pasiūlymo teikėjui nebūtų suteikta pernelyg didelė kompensacija, kai plačiajuosčio ryšio paklausa pasirinktoje vietovėje tampa didesnė nei buvo numatyta, valstybės narės sutartyje su konkursą laimėjusiu pasiūlymo teikėju turėtų nustatyti išlaidų atlyginimo mechanizmą⁽⁵⁹⁾. Taikant tokį mechanizmą, *ex post* ir atgaline data galima sumažinti pagalbos sumą, kuri pradžioje buvo laikoma būtina.

3. VALSTYBĖS PAGALBA NKP TINKLAMS

3.1. Spartaus NKP tinklų diegimo rėmimas

52. Dabar ne viena valstybė narė vis daugiau dėmesio skiria plačiajuosčio ryšio tinklų, leidžiančių labai didele sparta teikti įvairiausias pažangias skaitmenines susietas paslaugas, rėmimui. Šie NKP tinklai – daugiausia šviesolaidžio arba pažangių atnaujintų kabelinių tinklų tinklai, kuriais visiškai arba nemažai keičiami esami vario laidų naudojimu pagrįsti plačiajuosčio ryšio tinklai arba esami kabeliniai tinklai.
53. NKP tinklai – tai laidinės prieigos tinklai, visiškai arba iš dalies sudaryti iš optinių elementų ir leidžiantys teikti plačiajuosčio ryšio prieigos paslaugas, kurių savybės geresnės (pvz., didesnis pralaidumas) už esamų varinių laidų tinklų savybes⁽⁶⁰⁾.
54. Iš esmės ateityje NKP tinklų sparta ir pralaidumas bus tokie, kad būtų galima perduoti didelės raiškos turinį, teikti užsakomąsias taikomąsias priemones, kurioms reikalingas didelis pralaidumas, ir verslui suteikti galimybę naudotis simetrinėmis plačiajuosčio ryšio jungtimis, kuriomis dabar gali naudotis tik didelės įmonės. NKP operatoriai gali padėti tobulinti visus plačiajuosčio ryšio technologijos ir plačiajuosčio ryšio paslaugų aspektus.
55. Komisija jau yra nagrinėjusi keletą pranešimų apie valstybės pagalbą, kurią teikiant remiamas šviesolaidžio tinklų diegimas. Šie atvejai buvo susiję su „pagrindinio“ regioninio NKP tinklo kūrimu⁽⁶¹⁾ arba šviesolaidžio ryšio paslaugų teikimu nedaugeliui verslo klientų⁽⁶²⁾.
56. Kaip ir diegiant vadinamosios „pirmosios kartos“ bazinio plačiajuosčio ryšio tinklus, valstybė, miesto ir regioninės valdžios institucijos savo paramą šviesolaidžio tinklams sparčiai diegti grindžia rinkos nepakankamumo problema ir sanglaudos tikslo siekimu. Diegiant bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą valstybės intervencijos pavyzdžiai daugiausia buvo susiję su kaimo bendruomenėmis ir (arba) vietovėmis (kuriose mažas gyventojų tankis ir reikalingos didelės kapitalo sąnaudos) arba nepakankamai ekonomiškai išsivysčiusiomis vietovėmis (menkos galimybės sumokėti už paslaugas), o šiuo atveju teigiama, kad NKP tinklų modelio ekonominiai ypatumai atgraso nuo NKP tinklų diegimo ne tik retai gyvenamose vietovėse, bet ir tam tikrose miesto zonose. Pagrindinė problema, trukdanti sparčiai ir plačiai diegti NKP tinklus, yra išlaidos ir – iš dalies – gyventojų tankis⁽⁶³⁾.

⁽⁵⁹⁾ Išimtiniais atvejais, tinkamai pagrįstais apie pagalbą pranešančios valstybės narės, dėl tokių mechanizmų nustatymo labai mažoms pagalbos sumoms arba mažos apimties vienkartiniams projektams, vykdomiems pagal paprastus pirkimo principus, gali neproporcingai padidėti pagalbą teikiančių valdžios institucijų našta, Komisija nereikalaus nustatyti tokio mechanizmo.

⁽⁶⁰⁾ Šiame technologijų ir rinkos plėtros etape palydovinio ir judriojo ryšio tinklų technologijomis negali būti užtikrintos labai sparčios simetrinės plačiajuosčio ryšio paslaugos, tačiau ateityje padėtis gali pasikeisti, ypač judriųjų paslaugų srityje (kitame svarbiame judriojo radijo ryšio etape – „Ilgalaikė evoliucija“ – teoriškai (jei šis etapas bus įgyvendintas ir kai jis bus įgyvendintas) gali būti pasiekta didžiausia 100 Mbps gaunamų ir 50 Mbps siunčiamų duomenų perdavimo sparta).

⁽⁶¹⁾ Žr. sprendimus N 157/06 – Jungtinė Karalystė, *Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas* ir N 284/05 – Airija, *Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: Metropolitan Area Networks (MANs), II ir III etapai*.

⁽⁶²⁾ Iki šiol valstybės parama naujos kartos tinklams, turintiems užtikrinti šviesolaidžio ryšį gyventojų sektoriui, diegti buvo suteikta tik dviem atvejais (Apingedame ir Amsterdame).

⁽⁶³⁾ Plačiajuosčių tinklų operatoriai tvirtino, kad šviesolaidžio tinklo diegimas vis dar yra labai brangi ir rizikinga investicija, išskyrus tankiai gyvenamas ir įmonių gausias vietoves, kuriose operatoriai jau yra sutelkę bazinio plačiajuosčio ryšio vartotojų grupę, galinčią pereiti prie didesnės spartos. Kartais teigiama, kad NKP ir šviesolaidžio tinklų diegimo išlaidos pernelyg didelės, palyginti su pajamomis, kurių būtų galima tikėtis, todėl į rinką neateina nė vienas privataus sektoriaus paslaugų teikėjas arba jų ateina per mažai.

57. Taigi valdžios institucijos turi garantuoti tiesioginę intervenciją, kad užtikrintų, kad vietovės, kurios, tinklo operatorių nuomone, nėra pelningos, vis tiek gautų naudos dėl šalutinio poveikio, kurį NKP tinklai gali padaryti ekonomikai, ir kad šios vietovės nepatirtų naujos skaitmeninės „NKP atskirties“. Todėl valstybės narės gali pageidauti paskatinti NKP tinklų plėtrą vietovėse, kuriose esamų plačiajuosčio tinklo operatorių investicijos į šiuos tinklus būtų pradėtos tik po kelerių metų, nes finansiniu požiūriu jos ne tokios patrauklios kaip tam tikrose pagrindinėse miesto zonose. Tam tikrais atvejais valstybės narės, norėdamos sudaryti sąlygas naudotis NKP tinklų ryšiu apskritai arba anksčiau nei būtų galima tikėtis ir taip kuo greičiau padidinti užimtumo ir kitas ekonomines galimybes, gali nuspręsti investuoti pačios arba suteikti finansinę paramą privatiems operatoriams.
58. Taikant viešąją intervenciją, kuria norima paremti NKP tinklų diegimą arba jį paspartinti, turi būti užtikrinta, kad ši parama atitiktų valstybės pagalbos taisykles.

3.2. Viešosios intervencijos rūšys

59. Valstybės narės, norėdamos paskatinti arba paspartinti NKP tinklų diegimą, gali taikyti įvairaus lygio intervenciją. Tokiu atveju NKP tinklų diegimo srityje vykdomai valstybės intervencijai *mutatis mutandis* taikomos 2.2.1 ir 2.2.2 skirsnių (rinkos ekonomikos investuotojo principo taikymas, kompensacija už viešąsias paslaugas ir *Altmark* kriterijai) nuostatos. Atsižvelgiant į pasirinktos intervencijos pobūdį ir poveikį, pagal valstybės pagalbos taisykles gali būti pateisinamas ir kitoks analizės metodas.
60. Vietovėse, kuriose tikimasi, kad privatūs investuotojai ateityje diegs NKP tinklus, valstybės narės gali nuspręsti taikyti įvairių priemonių rinkinius, kuriais būtų siekiama paspartinti investicijų ciklą ir taip paskatinti investuotojus anksčiau įgyvendinti savo investicijų planus. Šiomis priemonėmis nebūtinai turi būti teikiama valstybės pagalba, kaip apibrėžta 87 straipsnio 1 dalyje. Kadangi didelę šviesolaidžio tinklų diegimo dalį sudaro civilinės inžinerijos darbai (pvz., kasimas, kabelių tiesimas, laidų išvedžiojimas namuose ir kt.), valstybės narės, taikydamos Bendrijos elektroninių ryšių reguliavimo sistemą, pvz., gali nuspręsti palengvinti servituto teisių gavimo procedūrą ir reikalauti, kad tinklų operatoriai koordinuotų savo civilinės inžinerijos darbus ir (arba) dalytųsi tam tikromis savo infrastruktūros dalimis⁽⁶⁴⁾. Lygiai taip pat valstybės narės gali nuspręsti, kad, statant naujas konstrukcijas (įskaitant naujus vandentiekio, energijos, transporto ar nuotekų tinklus) ir (arba) pastatus, turėtų būti įrengtos šviesolaidžio jungtys.
61. Be to, valdžios institucijos gali nuspręsti imtis kai kurių civilinės inžinerijos darbų (pvz., valstybinės žemės kasimo, kanalų tiesimo), kad susiję operatoriai turėtų sąlygas ir galėtų greičiau įdiegti savo tinklų sudedamąsias dalis. Tačiau tokie civilinės inžinerijos darbai neturėtų būti skirti tik tam tikrai pramonės šakai arba sektoriui, o turėtų iš principo būti atviri visiems galimiems naudotojams ir ne tik elektroninio ryšio operatoriams (t. y. ir elektros energijos, dujų, vandens įrenginių ir kt. operatoriams). Jei tokia valstybės intervencija, nediskriminuojant kitų dalyvių tam tikro sektoriaus ar įmonės naudai (pirmiausia mažinant jų kapitalo išlaidas), siekiama sukurti reikiamas pradines sąlygas, kad komunalinių įrenginių operatoriai galėtų diegti savo infrastruktūrą, jai 87 straipsnio 1 dalis netaikoma.
62. Be to, nacionalinės reguliavimo institucijos panašių priemonių gali imtis norėdamos suteikti vienodą nediskriminacinę galimybę naudotis stulpais arba suteikdamos galimybę dalytis kanalais, priklausančiais komunalinių paslaugų arba esamų tinklų operatoriams.

⁽⁶⁴⁾ Šios priemonės neturėtų būti skirtos tik elektroninių ryšių operatoriams, bet turėtų būti taikomos neišskiriant nė vieno susijusio sektoriaus operatorių (pvz., įskaitant komunalinių paslaugų, pvz., dujų, elektros energijos ir (arba) vandens įmones). Priemonės, taikomos tik elektroninio ryšio operatoriams, gali būti laikomos sektoringa pagalba, taigi joms gali būti taikomas draudimas, nustatytas Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje.

63. Komisijos sprendimų priėmimo bazinio plačiajuosčio ryšio srityje praktika rodo, kad dažniausiai valstybės pagalba plačiajuosčio ryšio tinklams teikia vietos arba regioninės valdžios institucijos, siekiančios išspręsti plačiajuosčio ryšio trūkumo regione problemą arba padidinti regiono konkurencingumą gerindamos esamą plačiajuosčio ryšio aprėptį ir galimybes prisijungti prie tinklo. Kad pasiektų šiuos du tikslus, valdžios institucijos iki šiol rengdavo valstybei priklausančios plačiajuosčio ryšio infrastruktūros kūrimo ir valdymo konkursus arba finansiškai remdavo privatiems asmenims priklausančio plačiajuosčio ryšio tinklo kūrimą⁽⁶⁵⁾.
64. Jei viešosios intervencijos priemonės yra valstybės pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnio 1 dalį, apie šias priemones būtina pranešti Komisijai, kuri, remdamasi 3.3 ir 3.4 skirsniuose nustatytais pagrindiniais principais, įvertins jų suderinamumą su bendrąja rinka⁽⁶⁶⁾.

3.3. NKP tinklų „baltųjų“, „pilkausių“ ir „juodųjų“ sričių išskyrimas

65. Kaip minėta 40 punkte, Komisija pagalbos įprasto plačiajuosčio ryšio plėtrai suderinamumą su bendrąja rinka vertino išskirdama „baltąsias“, „pilkausias“ ir „juodąsias“ sritis. Komisija mano, kad toks išskyrimas tinkamas vertinant ir valstybės pagalbos NKP tinklams suderinamumą su bendrąja rinka pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą, tačiau, atsižvelgiant į NKP tinklų ypatumus, šias sritis būtina geriau apibrėžti.
66. Nagrinėjant šį klausimą reikia atminti, jog tikimasi, kad tolimoje ateityje NKP tinklai pakeis esamus bazinio plačiajuosčio ryšio tinklus. Kadangi NKP tinklų struktūra kitokia, leidžianti teikti gerokai kokybiškesnes plačiajuosčio ryšio paslaugas nei teikiamos dabar, be to, leidžianti teikti paslaugas, kurių neįmanoma teikti naudojant dabartinius plačiajuosčio ryšio tinklus, tikėtina, kad ateityje atsiras didelių skirtumų tarp vietovių, kuriose NKP tinklai veikia, ir vietovių, kuriose tokie tinklai neveikia⁽⁶⁷⁾.
67. Dabar naudojant kai kuriuos pažangius bazinio plačiajuosčio ryšio tinklus (pvz., ADSL 2+)⁽⁶⁸⁾ galima (tam tikru lygiu) teikti tam tikrų rūšių plačiajuosčio ryšio paslaugas, kurios artimiausioje ateityje veikiausiai bus siūlomos naudojant NKP tinklus (pavyzdžiui, trijų pagrindinių paslaugų paketas). Tačiau, nepažeidžiant *ex ante* reguliavimo nuostatų, reikėtų atkreipti dėmesį, kad gali atsirasti naujų produktų arba paslaugų, kurie neturės pakaitalų nei paklausos, nei pasiūlos požiūriu ir kuriems reikės didesnės plačiajuosčio ryšio spartos, viršijančios fizines bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūros galimybių ribas.
68. Todėl, norint įvertinti valstybės pagalbos NKP tinklams, vietovė, kurioje tokių tinklų dabar nėra ir kurioje privatūs investuotojai artimiausioje ateityje jų veikiausiai nediegs arba nenaudos visu pajėgumu, turėtų būti laikoma „baltąja“ NKP sritimi⁽⁶⁹⁾. Šiuo atveju „artimiausioje ateityje“ turėtų reikšti per trejus metus⁽⁷⁰⁾. Valdžios institucijos turėtų būti įgaliosios tam tikromis sąlygomis imtis intervencinių priemonių ir spręsti socialinės sanglaudos, regioninės plėtros arba rinkos nepakankamumo problemas, jei galima įrodyti, kad privatūs investuotojai per artimiausius trejus metus neketina diegti NKP tinklų. Privatūs investuotojai savo investicijų planais turėtų užtikrinti, kad per trejų metų laikotarpį būtų

⁽⁶⁵⁾ Pvz., žr. Komisijos sprendimus N 157/06 – Jungtinė Karalystė, *Pietų Jorkšyro skaitmeninio regiono plačiajuosčio ryšio projektas*, N 201/06 – Graikija, *Plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra nepakankamai aptarnaujamose vietovėse*, N 131/05 – Jungtinė Karalystė, *FibreSpeed plačiajuosčio ryšio projektas Velse*, N 284/05 – Airija, *Regioninė plačiajuosčio ryšio programa: Metropolitan Area Networks (MANs), II ir III etapai*, N 381/04 – Prancūzija, *Projet de réseau de télécommunications haut débit des Pyrénées-Atlantiques*, N 382/05 – Prancūzija, *Mise en place d'une infrastructure haut débit sur le territoire de la région Limousin (DORSAL)*, N 57/05 – Jungtinė Karalystė, *Regioninė inovacinė parama plačiajuosčiam ryšiui Velse*, ir N 14/08 – Jungtinė Karalystė, *Plačiajuosčio ryšys Škotijoje: plačiajuosčio ryšio prieigos plėtra*.

⁽⁶⁶⁾ Tai neturi įtakos galimam regioninės pagalbos gairių taikymui, kaip minėta 33 punkte.

⁽⁶⁷⁾ Nors dabar „baltąja“ sritimi vadinama vietovė, kurioje veikia tik siaurajuostis (telefoninis) internetas, bet neveikia plačiajuostis internetas, vietovė, kuriose per menkai išvystyta naujos kartos plačiajuosčio ryšio infrastruktūra, nors galbūt joje veikia viena bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūra, taip pat turėtų būti laikoma „baltąja“ sritimi.

⁽⁶⁸⁾ Taikant ADSL 2+, bazinio ADSL ryšio tinklo pralaidumą galima padidinti iki 24 Mbps.

⁽⁶⁹⁾ „Baltoji“ NKP sritis gali būti vietovė, kurioje nėra įdiegtos bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūros (įprastinė „baltoji“ sritis), taip pat vietovė, kurioje yra tik vienas bazinio plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjas (t. y. įprastinė „pilkoji“ sritis) arba keletas bazinio plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjų (t. y. įprastinė „juodoji“ sritis). Kaip nurodyta 3.4 skirsnyje, kad valstybės pagalba plačiajuosčio ryšio plėtrai būtų suderinama su bendrąja rinka, šiomis aplinkybėmis būtina laikytis įvairių sąlygų.

⁽⁷⁰⁾ Tai vidutinis laikotarpis, reikalingas naujos kartos prieigos tinklui, apimančiam miestelių arba didmiestį, įdiegti. Šiuo atveju operatorius turėtų gebėti įrodyti, kad per artimiausius trejus metus jis būtų atlikęs reikiamas investicijas į infrastruktūrą, kuri per tą laiką būtų aprėpusi didelę teritorijos arba susijusių gyventojų dalį.

padaryta nemaža pažanga bent aprėpties srityje ir kad planuojamos investicijos būtų užbaigtos vėliau per pagrįstą laiką (priklausomai nuo kiekvienos vietovės ir kiekvieno projekto ypatumų). Tolimesnių perspektyvų vertinti nederėtų, nes tai gali pakenkti regionų, kurie, palyginti su kitomis šalies dalimis, pakankamai aptarnaujamomis šių pažangių plačiajuosčio ryšio tinklų, yra aptarnaujami nepakankamai, interesams. Valdžios institucijos gali reikalauti pateikti verslo planą kartu su išsamiu diegimo laikotarpio planu ir tinkamo finansavimo įrodymais arba bet kokiais kitokiais įrodymais, iš kurių būtų matyti, kad privačių tinklo operatorių planuojamos investicijos yra patikimos ir tikėtinos.

69. Taigi, jeigu vietovėje veikia arba per artimiausius trejus metus bus diegiamas tik vienas NKP tinklas ir nė vienas operatorius neketina per artimiausius trejus metus diegti NKP tinklo, tokia vietovė turėtų būti laikoma „pilkąja“ NKP sritimi⁽⁷¹⁾. Vertinant, ar kiti investuotojai į tinklą toje vietovėje galėtų diegti papildomus NKP tinklus, reikėtų atsižvelgti į taikomas reguliavimo arba teisėkūros priemones, kuriomis galėjo būti sumažintos kliūtys tokiems tinklams diegti (galimybė naudotis kanalais, dalytis infrastruktūra ir kt.).
70. Jeigu tam tikroje vietovėje veikia arba per artimiausius trejus metus bus diegiamas daugiau kaip vienas NKP tinklas, tokia vietovė turėtų būti iš principo laikoma „juodąja“ NKP sritimi⁽⁷²⁾.

3.4. Suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas

71. Kaip jau minėta 66 ir 67 punktuose, nors NKP tinklai kokybės požiūriu yra gerokai pažangesni už esamus įprastinius vario laidų pagrindo plačiajuosčio ryšio tinklus, Komisija, vertindama valstybės pagalbos NKP tinklui diegti suderinamumą su valstybės pagalbos taisyklėmis, taip pat nagrinės tokios pagalbos poveikį esamiems plačiajuosčio ryšio tinklams, atsižvelgdama į esamą plačiajuosčio ryšio paslaugų, teikiamų panašių plačiajuosčio ryšio ir NKP tinklų, pakeitimo laipsnį. Be to, Komisija, vertindama valstybės pagalbos NKP tinklams suderinamumą su bendrąja rinka, atliks pusiausvyros tyrimą (žr. 35 punktą). Pirmiausia vertindama priemonės, apie kurią pranešta, proporcingumą Komisija nagrinės, ar vykdomos 51 punkte nustatytos sąlygos (dėl išsamaus kartografavimo ir aprėpties analizės, atviro konkurso, pranašiausio ekonominio pasiūlymo, technologinio neutralumo, esamos infrastruktūros naudojimo, įpareigojimo užtikrinti atvirą didmeninę prieigą, lyginimo ir lėšų susigrąžinimo mechanizmo). Tačiau vertinant NKP tinklus ypač svarbu atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus.

3.4.1. „Baltosios“ NKP sritys: parama NKP tinklams diegti nepakankamai aptarnaujamose vietovėse

72. Kaip ir bazinio plačiajuosčio ryšio paslaugų atveju, kai taikomas tam tikras sąlygų, kurių valstybės narės privalo laikytis, rinkinys (žr. 51 ir 71 punktus), Komisija laikysis nuomonės, kad Sutartyje nustatytoms valstybės pagalbos taisyklėms neprieštarauja tokios priemonės, kuriomis remiamas NKP tinklų diegimas vietovėse, kuriose tuo metu nėra plačiajuosčio ryšio infrastruktūros, arba priemonės, skirtos vietovėms, kuriose, esančių plačiajuosčio ryšio operatorių nuomone, nepelninga diegti NKP tinklus.
73. „Baltosiose“ NKP srityse, kuriose yra vienas bazinio plačiajuosčio ryšio tinklas (įprastinė „pilkąji“ sritis), pagalba NKP tinklams gali būti teikiama, jei atitinkama valstybė narė įrodo, i) kad naudojant minėtus tinklus teikiamų plačiajuosčio ryšio paslaugų nepakanka tos vietovės gyventojų ir verslo klientų poreikiams tenkinti (taip pat atsižvelgiant į galutinį sprendimą dėl galimo tinklo atnaujinimo ateityje) ir ii) nustatytiems tikslams pasiekti nėra kitų priemonių (įskaitant *ex ante* reguliavimą), kuriomis rinka būtų mažiau iškraipoma.

⁽⁷¹⁾ „Pilkąji“ NKP sritis gali būti vietovė, kurioje a) nėra jokios kitos bazinio plačiajuosčio ryšio infrastruktūros, išskyrus NKP, b) taip pat vietovė, kurioje yra ir vienas arba daugiau bazinio plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjų (t. y. vietovė gali būti laikoma įprastine „pilkąja“ arba „juodąja“ sritimi). Kaip nurodyta 3.4 skirsnyje, kad valstybės pagalba plačiajuosčio ryšio plėtrai būtų suderinama su bendrąja rinka, šiomis aplinkybėmis būtina laikytis įvairių sąlygų.

⁽⁷²⁾ „Juodoji“ NKP sritis taip pat gali būti vietovė, kurioje yra vienas plačiajuosčio ryšio paslaugų teikėjas (įprastinė „pilkąji“ sritis) arba daugiau (įprastinė „juodoji“ sritis). Kaip nurodyta toliau, kad valstybės pagalba plačiajuosčio ryšio plėtrai būtų suderinama su bendrąja rinka, šiomis aplinkybėmis būtina laikytis įvairių sąlygų.

3.4.2. „Pilkosios“ NKP sritys: būtina atlikti išsamesnę analizę

74. Vietovėse, kuriose vienas privatus investuotojas jau yra įdiegęs NKP tinklą arba gali pradėti diegti tokį tinklą per artimiausius trejus metus (taip pat žr. 68 punktą) ir joks kitas privatus investuotojas per artimiausius trejus metus neketina diegti antro NKP tinklo, Komisija turės atlikti išsamesnę analizę ir patikrinti, ar valstybės intervencija tokiose vietovėse gali būti laikoma neprieštaraujančia valstybės pagalbos taisyklėms. Šiose vietovėse teikiant valstybės pagalbą paprastai kyla rizika, kad bus išstumti esami investuotojai ir iškraipyta konkurencija.
75. Kad Komisija galėtų padaryti išvadą dėl tokio neprieštaravimo, valstybės narės turėtų įrodyti, pirma, kad esamas arba ketinamas diegti NKP tinklas nėra arba nebūtų pajėgus tenkinti tų vietovių gyventojų ir verslo klientų poreikių ir, antra, kad nustatytiems tikslams pasiekti nėra kitų priemonių (įskaitant *ex ante* reguliavimą), kuriomis rinka būtų mažiau iškraipoma. Atlikdama išsamų vertinimą Komisija pirmiausia vertins:
- a) ar, atsižvelgiant į, *inter alia*, dabartinių NKP plačiajuosčio ryšio kainų lygį, gyventojams ir verslo klientams siūlomų paslaugų pobūdį ir jų teikimo sąlygas, nėra tinkamos bendros rinkos sąlygos ir ar yra arba gali atsirasti naujų paslaugų paklausa, kurios esamas NKP tinklo operatorius negali patenkinti;
 - b) jei nėra nacionalinės reguliavimo institucijos nustatyto *ex ante* reguliavimo, ar trečiosioms šalims nesiūloma veiksminga tinklo prieiga arba ar prieigos sąlygos netrukdo veiksmingai konkuruoti;
 - c) ar bendrosios patekimo į rinką kliūtys nekliudo ateiti kitiems investuotojams į NKP tinklus;
 - d) ar esamas NKP tinklas nebuvo sukurtas gavus privilegiją naudotis kanalais, kurių neturi kiti tinklų operatoriai arba kuriais su jais nesidalijama;
 - e) ar problemų nebuvo galima išspręsti priemonėmis ar taisomaisiais veiksmais, kuriuos kompetentinga nacionalinė reguliavimo arba konkurencijos institucija taiko esamam tinklo paslaugų teikėjui.

3.4.3. „Juodosios“ NKP sritys: valstybės intervencija nereikalinga

76. Vietovėse, kurioje jau veikia daugiau nei vienas NKP tinklo operatorius arba kuriose privatūs investuotojai galbūt jau diegia konkurencinius NKP tinklus, Komisija laikysis nuomonės, kad valstybės pagalba papildomam valstybės finansuojamam konkurenciniam NKP tinklui gali labai iškraipyti konkurenciją ir prieštarauja valstybės pagalbos taisyklėms.

3.4.4. Ypatingas esamų (bazinio plačiajuosčio ryšio) „juodųjų“ sričių atvejis: papildomos apsauginės priemonės

77. Komisija mano, kad įprastinės „juodosios“ sritys, t. y. sritys, kuriose esamos bazinio plačiajuosčio ryšio paslaugos teikiamos konkuruojant plačiajuosčio ryšio infrastruktūroms (xDSL ir kabeliniams tinklams), yra vietovės, kuriose esami tinklų operatoriai turėtų būti skatinami atnaujinti savo dabartinius įprastinius plačiajuosčio ryšio tinklus, kad jie taptų sparčiais NKP tinklais, į kuriuos galėtų pereiti dabartiniai jų klientai. Iš esmės tokiose vietovėse valstybės intervencijos nereikėtų.
78. Tačiau valstybė narė gali paneigti tokį teiginį įrodydama, kad esami bazinio plačiajuosčio ryšio operatoriai per artimiausius trejus metus neketina investuoti į NKP tinklus, ir, pavyzdžiui, įrodydama, kad ankstesnės investicijos, kurias esami tinklų operatoriai pastaraisiais metais atliko atnaujindami savo plačiajuosčio ryšio infrastruktūras, kad, tenkindami vartotojų poreikius, užtikrintų didesnę spartą, buvo nepakankamos. Tokiais atvejais būtų atliekama 75 punkte minėta išsami valstybės paramos NKP tinklams diegti analizė ir tikrinama, ar laikomasi visų sąlygų, kurios išsamiau aptariamoms 3.4.5 skirsnyje.

3.4.5. Priemonės struktūra ir poreikis mažinti konkurencijos iškraipymą

79. Kaip ir bazinio plačiajuosčio ryšio diegimo politikos atveju, valstybės pagalba NKP tinklams diegti gali būti tinkama ir pagrįsta priemonė, jei laikomasi kelių pagrindinių sąlygų. Išskyrus „baltąsias“ NKP sritis, kurios bazinio plačiajuosčio ryšio atveju (jei nėra būtina laikytis papildomų reikalavimų) taip pat yra „baltosios“, Komisija mano, kad be apsauginių priemonių, aprašytų 2.3.3 skirsnyje, ypač 51 punkte (išsamus kartografavimas ir aprėpties analizė, atviras konkursas, pranašiausias ekonominis pasiūlymas, technologinis neutralumas, esamos infrastruktūros naudojimas, įpareigojimas užtikrinti atvirą didmeninę prieigą, lyginimas ir lėšų susigrąžinimo mechanizmas), taip pat turi būti laikomasi toliau nustatytų sąlygų:

— Turėtų būti reikalaujama, kad už gaunamą valstybės pagalbą jos gavėjas trečiosioms šalims ne mažiau kaip septynerius metus leistų naudotis veiksminga didmenine prieiga. Pirmiausia įpareigojimas dėl prieigos turėtų apimti teisę naudoti kanalus arba gatvėse esančias skirstymo spintas, taip suteikiant trečiosioms šalims galimybę naudotis ne tik aktyviąja, bet ir pasyviąja infrastruktūra. Šis įpareigojimas turi būti taikomas nepažeidžiant panašių teisės aktų nustatytų įpareigojimų, kuriuos nacionalinė reguliavimo institucija gali nustatyti atitinkamoje konkrečioje rinkoje, kad paskatintų veiksmingą konkurenciją arba priemones, priimtas pasibaigus minėtam laikotarpiui⁽⁷³⁾. Įpareigojimas dėl „atviros prieigos“ dar svarbus siekiant spręsti ADSL operatorių siūlomų paslaugų ir būsimų NKP tinklų operatorių siūlomų paslaugų laikino pakeitimo klausimą. Nustačius įpareigojimą dėl atviros prieigos ADSL operatoriams bus suteikta galimybė perkelti savo klientus į NKP tinklą, kai tik bus įdiegtas subsidijuojamas tinklas, ir taip pradėti planuoti savo būsimas investicijas, nesusiduriant su realiomis konkurencinėmis kliūtimis.

— Be to, valstybės narės, nustatydamos didmeninės tinklo prieigos sąlygas, turėtų pasikonsultuoti su atitinkama nacionaline reguliavimo institucija. Ateityje nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų ir toliau taikyti *ex ante* reguliavimo priemones arba atidžiai stebėti konkurencines viso plačiajuosčio ryšio tinklo sąlygas ir prireikus imtis būtinų taisomųjų priemonių, nustatytų pagal galiojančią reguliavimo sistemą. Taigi valstybės narės, reikalaudamos, kad nacionalinės reguliavimo institucijos pagal taikomas Bendrijos taisykles patvirtintų arba nustatytų prieigos sąlygas, užtikrins, kad visose atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytose plačiajuosčio ryšio rinkose būtų taikomos vienodos arba labai panašios prieigos sąlygos.

— Be to, nepriklausomai nuo NKP tinklo, kuriam bus skirta valstybės pagalba, struktūros rūšies, jis turėtų palaikyti veiksmingą ir visišką atsiejimą ir suteikti visų galimų rūšių tinklo prieigą, kurios operatoriai gali pageidauti (įskaitant, bet neapsiribojant prieiga prie kanalų, šviesolaidžio ir duomenų srauto). Atsižvelgiant į tai reikėtų paminėti, kad „daugiapluoštė“ struktūra leidžia užtikrinti visišką prieigos pageidaujančių operatorių tarpusavio nepriklausomybę teikiant sparčiojo plačiajuosčio ryšio paslaugas ir taip skatinti tvarią ilgalaikę konkurenciją. Be to, diegiant NKP tinklus, pagrįstus daugiapluoštėmis linijomis, palaikomos ir „iš punkto į punktą“, ir „iš punkto į daug punktų“ topologijos, todėl toks diegimas yra neutralus technologijų požiūriu.

4. LAIKINOSIOS NUOSTATOS

80. Šios gairės įsigalios pirmą dieną po jų paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

81. Komisija šias gaires taikys visoms pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta ir dėl kurių ji raginama priimti sprendimą po gairių paskelbimo *Oficialiajame leidinyje*, net jei apie projektus pranešta iki tos datos.

⁽⁷³⁾ Šiomis reikėtų atsižvelgti į tai, kad galbūt nuolatos yra konkrečios sąlygos, kurių pagrindu, visų pirma ir buvo suteikta pagalba atitinkamai infrastruktūrai.

82. Pagal Komisijos pranešimą dėl taisyklių, taikomų vertinant neteisėtą valstybės pagalbą, nustatymo ⁽⁷⁴⁾ Komisija šias gaires taikys suteiktai pagalbai, apie kurią nepranešta, po jų paskelbimo.

5. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

83. Ne vėliau kaip per trejus metus nuo šių gairių paskelbimo Komisija persvarstys šias gaires atsižvelgdama į būsimus svarbius rinkos, technologijų ir reguliavimo pokyčius.
-

⁽⁷⁴⁾ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.